...ОВЕТ ХУУЛИИН ҺАИХАНДА...

...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

...(10116) | 1963 оной мартын 6, среда | Сэн 2 мүнгэн

...ДТА ҮНЭМШЭЛГЭ БАРЮУЛАГДАБА

...эй Верховно Соведтэ һунгаха 782-дохи Улаан-...ной комиссиин заседани мартын 4-дэ горсоведэй ...болоо. Комиссиин түрүүлэгшэ Д-Д. Ж. Жалсабон ...охи бүхы һунгагшад шухала кампанида хабаа... коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй хам...үүлһэн кандидат Таисия Егоровна Синцовада ... гэжэ мэдээсэбэ.

...дэтэ манай депутат, һунгагшадайнгаа захяа най...олдосотой шударгыгаар дүүргэжэ ябахыетнай ...Республикымнай ажалшад КПСС-эй XXII съездын ...үхэтэ зорлигонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын ... оролдожо байнхай. Энээндэ үсэгэлдэр боложо ...һунгалтын дүнгүүд бодото жэшээ боложо үгэнэ,— ... Жалсабон депутадта һунгагдаһанай үнэмшэлгэ ...вада барюулха зуураа мэдүүлээ. Т. Е. Синцова ...үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ:

...айе дээдын зургаанда депутат болгожо һунга-...алуун зүрхэнэй баярые хүргэнэб. Һунгагшадайн-...тигэл найдабарииие хүндэтэйгөөр харюулхын тү-...үрхэнһөө оролдохоб,—гэбэ.

...ь һунгуулиин комиссиин гэшүүд. Н. Г. Дамди-... Похосоев болон бусад үгэ хэлэхэдээ, һунгаһан ... манай этигэл найдабарииие хэрэг дээрэнь нэрэ-...гоор бэелүүлжэ, арадай ажахы болон соёл бол-...бүри амжалтатай түргэн хүгжөөхэ хүдэлмэри ...ээ гээд найдажа байһанаа мэдүүлээ.

...БЖЭЛТЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

...һайхан байдалаа-...лта түгэс ажал ... омогорхон, һун-...хэн мартын 3-...үүр эртэ бодо-... эрхэтэн бай-...а дүүргэбэ. Ма-...ай һунгуулиин 61 ... үүдэн үглөөнэй 6 ...эгдэжэ, хүндэтэ ...аа баяртайгаар

... 7 часта бүхы ...ай 23 процентнь ... гэһэн мэдээн ...н управлениин ... оробо. Гурбан ...од байхада, һун-... хахадһаа оло-...ллетень абаһан

...ын, Үнгэрхэйн, ... Дунгын, Ал-...устайн, Цагаан-... Енхорой, Харьяа-...агай, Калиниш-...нгуудай һунгуу-...огуудта үглөөнэй ...эр бүхы һунгаг-...угаа үгэжэ дүүр-

...й һунгуулиин ...гээн түрүүшын ...үүдые Хяагтын ...рхим һаалишан ...а Михайловна ...я абажа, үндэр ...хэ зуураа, иигэ-...бэ:

...унис партиингаа ...эн политикын тү-... хүбүүд, басага-...үлөө, коммунизм ... агууехэ Про-...үлөө дуугаа Үгэ-

Ехэ-Нугын һунгуулиин участогта Погранична совхозой суута гахайшан Мингас Фасхутдинов баһал эртэлэн ерэжэ, эрхим нүхэдэйнгөө түлөө дуугаа үгэжэ байхадаа, иигэжэ хэлээ:

— Манай бригада энэ жэлдэ 1300 поршоонхо абаха уялгатай. Мүнөө 430 поршоонхотой болоод, нэгыеньшье гарзалуулангүй түлжүүлжэ байнабди. Жэлэй туршада тушааха мяханайнгаа 30 процентые дүүргээбди.

Ехэ-Хүдэриин участогта үндэр наһатай үбгэд Григорий Николаевич Дампилов, Роман Лаврентьевич Перевалов гэгшэд бултанһаа түрүүлэн һунгуулиин участогта ерэжэ, бюллетеньнүүдые абаа.

Жаргалантын Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд һунгалтын үдэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаа. Энэ колхоз һунгалтын үдэр болотор гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые 80 процентдэ хүргэжэ, абаһан уялгаяа холо үлүүлэн дүүргээ.

Иигэжэ РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтые айхабтар ехэ политическэ, ажалай дэбжэлтын оршон байдалда угтаа.

А. Шишмарев,
Хяагтын управлениин парткомой секретариин орлогшо.

...һашад, модошодой омогорхол

... XXII ...эрэмжэ-...хонишод ...евна Лин-... дүүнэр ...ия Эр-...12 хонин-...а абаад, ...үлжүүл-

...а түрүү-... һунгуу-...юрюулна-...бюллетень-...у табиха-

... адагта ... һунгуу-... энэ үдэр ... баясха-

лантайгаар үнгэрөө. Байгалай загаһашад һунгуулиин үдэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаба. «Путь Ленина» колхозой загаһашад кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргэһэн, «Байгал» колхозойхид түсэбөө дүүргэнтэһэн байна. Эдэ амжалтануудынь һунгалтын үдэртэ бэлэг болгогдоо.

—Би коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй түлөө дуугаа үгэнэб, — гэжэ түрүү загаһашан Пантелеймон Молчанов мэдүүлнэ.

Баргажанай холын нютагуудай нэгэн—Разгоной һунгагша бүхэн ехэ ехэ бэлэгүүдтэй ерээ. Һаалишан Валентина Георгиевна Дамбаева бюллетень табиха зуураа, иигэжэ юрөөгөө:

—Амгалан тайбан ажабайдалнай бүри һайжараг. Эхэ оромнай һалбаран хүгжэт лэ!—гэбэ.

Баргажанай 32 участогай һунгагшад үглөөнэй 10 час болотор бултадаа шахуу дуугаа үгөөд байба.

А. Поздняков.

...гэ хүн мэтээр һунгаба

...эдэхи газар нюта-...тын үдэр ехэ һайн-...бэ. Үлэгшэн нютаг. ...» колхозой гэшүүд ...лай бэлэг сэлэгтэй-

... байхаһаа һунгуу-... углараһан 100 га-... хойноһоо һуба-... абажа эхилбэ. Кол-... Бито Шагдаржапов-...н бюллетень аба-... ажалшад баяртай ... хүбүүд, басага-... үгэнэд. Удаанһ ... ерэнэд.
... Сыпэ Санжиевна

Очирова бюллетень абаа... зуураа иигэжэ мэдүүлбэ:

— Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй түлөө дуугаа үгэнэб. Манай залуу үетэнэй зол жаргалай түлөө, коммунизмын хэрэгэй мандахын түлөө мүнөөдэр дуугаа үгэжэ байнабди.

Үдэрэй 12 сагта Үлэгшэнэй һунгуулиин участогай һунгагшад бултадаа дуугаа үгөөд байба. Мүн бусадшье участогуудта һунгалта эмхитэй һайнаар үнгэрбэ. Михайловка тосхоной ажалшад үдэрэй 12 час багта дуугаа үгэжэ дүүргэбэд.

Манай корр.

Цыден-Жаб ЖИМБИЕВ

Бюллетень дээрэ бэшэбэб...

Хабар —
баһал һайндэр.
Гулабхаанууд дээшээ
дэгдэнэд.

Гоё һайхан зурагууд
Гудамжа бүхэниие
шэмэнэд.

Эгээл эрхим ордонууд
Эндээ—бултааран
харагты.

Тэбхэр улаан бүд дээрэ
«Тэдыдэхи һунгуулиин
участок».

Тэрэнэй зосоонь хүгжэм.

Толо гэрэл сасаатай.
Элдэб янзын сэсэгүүд
Эндэшье, тэндэшье
табяатай.

Ута столой дээхэнүүр
Үзэгүүд ирайлдан үлгөөтэй.
(«А», «Б», «В» гэхэ мэтэ).
Абагты, нүхэд,
бюллетенеэ!

Бишье мүнөө абанам
Энэ нангин саарһые.

Үндэр дуугаа үгэнэм
Өөрынгөө нүхэрэй түлөө.

Энэ манай депутат
Эгээлэй ажалша хүн юумэ.

Бүхы наһан соогоо
Барилга хэһэн хүн юумэ.

Городой олон
байшангуудые
Бүтээлсэжэ шадаа хүн
юумэ.

Коммунизмын агуу
ордониие
Бодхоолсожо байгаа хүн
юумэ.

Иимэ хүнүүдые һунгаха
Ехэ гэдэг жаргалтайб.
Энэ шүлэг—зорюулгы
Бюллетень дээрэ бэшэбэб.

БАЯРТА ҮДЭР

Мартын 3-най үглөөгүүр, Хайшаашье харахада, хабарай шэнжэ тэмдэгүүд: агаар арюухан, амилхада хүнгэхэн. Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжаар Ильичэй лампочканууд утаһанда үлхэгдэһэн шүрэ мэтээр зэлэ татана.

Дулаахан һэбшээн һэб һабхан үлеэгээд абана. Айлшалжа ерэһэн аляа хабар сэсэрлигэй шугы соо хоргодоод, урин амяараа нюурым эльбэжэ байна гү гэжэ һанахадаа, досоо бүри тэнюун, намдуу болошоно. Мүнөө үглөөгүүр яахадаа сээжэ сэдьхэлдэ иимэ хүнгэн, хүхюутэй гээшэб? Мүнөөмнай бүгэдэ арадай һайндэр—һунгалтын үдэр ха юм!

Улаан галаараа уряалан байһан хотымнай һунгуулиин 7-дохи участогта—Коммунис үйлсэдэхи ИУУ-гэй байшан соо иимэ мэдэрэлтэй оробоб. Һунгалта эхилхэ үды, сагай эртэшье һаа, һайндэрэйхеэр хубсалһан зон олоороо сугларанхай, энеэдэтэй наадатай, хүхюунээр хөөрэлдэжэ байбад.

— Мүнөөдэрнай ехэ баярай үдэр шуу. РСФСР-эй, БурАССР-эй Верховно Соведүүдтэ, городой болон районой Соведүүдтэ эрхим хүнүүдээ һунгахамнай,—гэжэ дала гараһан буряад үбгэжөөл Федор Кондратьевич Алексеев мэдүүлбэ.

...Эхэ оронойымнай зүрхэн—Москвагай Кремлиин курантнууд радиогоор зэдэлжэ, эгсэ зургаан саг болоһые соносхоод, һунгаха таһагай үүдэн нээгдэжэ, 7-дохи участогай һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ Дамдин Базарович Очиржапов бүгэдэ арадай һайндэрөөр амаршалан, олоороо сугларһан һунгагшадые дуугаа үгэжэ эхилхыень уриба.

74 наһатай пенсионер Моисей Моисеевич Фура Мария Борисовна хүгшэнтээ эгээн түрүүлэн бюллетеньнүүдые абаба. Тэрэнэй һүүлээр залуу шофёр Петр Тугарин, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таһагай Буряадтахи эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор—Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, геолого-минералогиин эрдэмэй доктор Олег Владимирович Макеев, РСФСР-эй габьяата артист, буряад арадай мэдээжэ дуушан Николай Васильевич Таров болон бусад хойно хойноһоо ерэжэ, һунгаад лэ гарана.

Зэдын «Мир» колхозой гэшүүд Булад Доржиевич Галсанов, Дугар Цыренов, Мани Бадмаева гэгшэд үнэмшэлгэтэй ерэжэ, дуугаа үгэбэд.

—Мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл элбэг, мал адууһамнай тарган, хониднай олоороо хурьгалжа, сэхэл һайн байнабди даа,—гэжэ Булад Доржиевич хөөрэнэ.— Өөһэдынгөө эрхим хүнүүдтэ үндэр дуугаа үгэжэ байхадаа, баярлахын ехээр баярланабди.

Залуу ород эхэнэртэ һуугадуулһан буряад хүгшэн орожо ерэнэ. Мария Тарасовна Еланова бэритээ ерэһэн байгаа. Бюллетень абамсаараа, яаралгүйхэн ябажа урнын хажууда ошоод, тэрэ хүгшөө иигэжэ хэлэбэ:

— Би наян хоёртой боложо ябанаб. Мүнөөдэр оронойнгоо эрхим хүбүүд, басагадта дуугаа үгэхэм. Аша гушанарайнгаа хэтэдээ жаргалтай ябахын түлөө дуугаа үгэнэб.

Манай ажабайдалые зүб замаар хүтэлбэрилдэг Коммунис парти мандаг!

Дайн байлдаагүй, ажана амгалан байдалай мандахын түлөө дуугаа үгэнэб!—гээд шэшэргэнэһэн хоолойгоор юрөөл табиба.

Д. Дугаров.

СЭМБЭШЭДЭЙ БЭЛЭГҮҮД

Ильичэй лампочкануудай һаруул һайхан гэрэл һүниин харанхые нэбтэ харбан, холоһоо туяа татуулаад, һунгуулиин 11-дэхи участок гэһэн гаршаг элеэр толотоно. Алад саанахи ханадань: «Парти болон арадай бүхы хүсэн коммунизм байгуулалгын агуухэ Программа бэелүүлгэдэ зорюулагдана» гэһэн уряа тобойн харагдана. Иимэ уряа доро ажаллажа байдаг хүнүүдэй алдар солонь сууда гаранхай. Юуб гэхэдэ, тус участогай олонхи һунгагшад —сэмбэ нэхэгшэд. Хэнэйшье мэдэһээр, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикынхид коммунис ажалай нэрэдэ хүртэһэн габьяатай.

Фабрикын бүхы хүдэлмэрилшэд ажалайнгаа эршэ заашье һуладхаагүй, тон ехэ хурдаб-шалалтайгаар хүдэлмэрилнэ. Һунгалтын үдэр хүрэтэр 70 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур бүтээн гаргаа. Тиигэжэ 4000 метр нооһон бүд Эхэ орондоо бэлэглэбэ. Гаргаһан продукциинь шанар нёдондонойхиһоо 1 процентээр дээшэлһэн байха юм. Тэрэшэлэн ажалайнгаа бүтээсые 102,3 процентээр дээшэлүүлбэ. Продукци гаргаха даабаряа 103,3 процент дүүргээ.

Фабрикын эрхим бригада, эрхим хүнүүд ажалайнгаа оншо ааруулангүй, улам хүсэтэйгөөр хүдэлнэ. Бүд нэхэлгын цехэй Михаил Овчинниковай даадаг бригада ажалай бүтээсые түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 11 процентээр дээшэлүүлээ. Гаргаһан продукцинь эрхим сэгнэлтэтэй. Энэ бригадын сэмбэ нэхэгшэ Тамара Ковалева ажалай үндэр бүтээсын үльгэр жэшээ харуулна. Һунгалтын хүндэлэлдэ жэлэйнгээ түсэбые нэгэ һара урид дүүргэжэ, эрэшүүлэй хубсаһанай 640 метр драп түсэбһөө гадуур гаргаха гэһэн юм. Нүхэр Ковалева абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Мүн нүхэр Любовниковагай даадаг бригадын гэшүүн Валя Баталова үнгэрөөшэ 2 һара соо түсэбһөө гадуур 150 метр нооһон бүд үгэһэн байха юм.

Үглөөнэй 6 часһаа эхилэн фабрикын эдэ түрүүшүүл һунгуулиин участогта хойно хойноһоо һубаран ерэжэ, фабрикынгаа түрүү хүнүүдтэ дуугаа үгэжэ, өөһэдынгөө арюун нангин эрхэ уялгануудые дүүргэнэ. Тэдэнэй дунда Эсэгэ оронойнгоо мандалда өөһэдын хубитые оруулһан үбгэд хүгшэдыешье харанабди. Олон ухибүү түрэжэ хүмүүжүүлһэн «Эхэ Герой» Яковлева, 72 наһатай пенсионер Федосия Истомина, гэрэй эзэн эхэнэр Аграфена Абрамова болон бусад эб найрамдалай, энхэ амгалан, зол жаргалта байдалай түлөө юрөөл табин, дуугаа үгэбэд.

Тиигэһээр байтар нүхэр Ровда гэгшын хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада (хамта 9 хүн) бултааран участогтаа ерэжэ, нэгэн доро дуугаа үгэбэ. Тэдэнэр коммунизм байгуулха зорилго амжалтатайгаар бэелүүлэлсэхэ хүсэл эрмэлзэл бадаруулһан, баяр зугаатай.

Участогай таһалга бүхэн соогуур радио хүгжэмэй ирагуу аялга зэдэлэн, хүнүүдэй хүхюу зугаа дэлгэрэнхэй. Иигэжэ үдэрэй 10 час хүрэтэр һунгагшадай олонхинь засаг түрынгөө дээдын зургаануудта эрхим хүнүүдээ һунгаба.

Н. Цыбенов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын бүлэг залуушуул һунгуулиин участогта дуугаа үгөөд байхадаа...

Жаргаланта нютагта

Намагай үргэн уужам тала дайдаар ажаһуудаг ажалша малша арад зон, Жаргаланта тосхоной колхозинигууд, мэргэжэлтэд, алба хаагшад мартын 3-най үглөөгүүр һунгалтын участогта эмхитэйгээр ерэжэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Г-Ц. Г. Цыремпилова, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Хяагтын үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь Д. Ц. Баирбиликтуев, Хяагтын аймагай Соведэй депутадта кандидадууд: һаалишан Р. Ц. Митупова, колхозой түрүүлэгшэ Ц. Л. Балданов, Жаргалантын сомоной Соведэй депутадта кандидадууд: хонишон В. А. Аюшеев, больницын врач Н. И. Шитова, автопаркын диспетчер Д. Б. Бадмажапов, һаалишад А. Д. Чимитова болон Ц-Д. Ж. Базаровада дуугаа үгэжэ эхилээ.

73 наһатай Бальжит Бадлуева эгээн түрүүлэн бюллетень абаад, урнын захада ерэхэдээ, иигэжэ хэлэбэ:

—Би энэ наһан соогоо хүшэр хүндэ байдалыешье, зол жаргалыешье үзөөб даа. Мүнөө үеын залуушуул хүхюүтэй, жаргалтай ажаһууна гээшэ. Энэ зол жаргалайнь түлөө, энхэ амгалан байдалай түлөө, коммунизм байгуулхын түлөө дуугаа үгэнэб.

Мүн энэ жэл һунгуулиин наһа хүсэһэн, колхозой эрхим һаалишан Александра Чимитова иигэжэ мэдүүлбэ:

—Би мүнөө жэлдэ 18 наһа хүрэжэ, һунгаха эрхээ түрүүшынхеэ эдлэжэ байнаб. Энэ үдэрые хэзээдэшье мартахагүйб. Мүн 1963 ондо абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гэжэ оролдохоб. Манай ороной бүхы залуушуулай зол жаргалай түлөө омог баяртайгаар дуугаа үгэнэм...

Мүн баһа залуу һунгагша Валентина Пурбуева түрүүшынхеэ һунгахадаа, сэдьхэл дүүрэн баяртай байһанаа тэмдэглээ.

Тиигэжэ Сэлэнгын Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой малшад, хонишод, мэргэжэлтэд арадай Үнэн сэхэ хүбүүд, басагадай түлөө хүхюу баяртайгаар дуугаа үгөө.

Эндэ зоной һайндэр, хүхюун сэнгэлиг зугаа наадан орой болотор замхаагүй.

Ц. Бабушеев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Жаргаланта нютагай һунгуулиин участогта.
С. ВАЛДУЕВАЙ фото.

Үнэн сэдьхэлэй үгэ

ЕХЭ, БАГАШЬЕ хото город бүхэндэ түб, гол үйлсэ гудамжануудһаань гадна, үшөө зоной үсөөн ябадаг заха газар гэжэ байдаг. Хэр угһаа хойшо Үдын урда бэе, Коммушка гэдэг Улаан-Үдэ хотымнай эгээл заха зайдуу газар гэжэ тоологдодог һэн.

Нээрээшье, арба, табан жэлэй саада тээ эндэмнай тобойжо харагдаха дүрбэ-табан дабхар шулуун гэр тоншье хомор, гансал уйтан годируу аад, бура элһэн дэбдихэртэй үйлсэ гү, али үгышье һаа, үргэлжэ хооһон тужа нарһан хүүежэ байгаа ха юм.

Эгээл тиимэ газарта мүнөө жииртээл 4-5 дабхар һаруул гоё гэрнүүдтэй, үргэн елүүр асфальт үйлсөөр хаялһан, түмэр утаһа дамжан гүйдэг трамвайтай, ёһотойл болбосон түхэлтэй район бодошоо бшуу. Илангаяа һүүлэй 4 жэл соо эндэ гайхалтай ехэ хубилалта болоо. Эндэмнай һунгуулиин хэдэн шэнэ участогууд бии болонхой.

Мүнөө медицинскэ училищиин үндэр ехэ байшан соо эмхидхэгдэһэн 10-дахи һунгуулиин участогай үүдэ нээжэ оробди. Үглөөнэй эгсэ 6 часта сүр залита советскэ гимнын жабхаланта хүтжамай зэдэлхэтэй адли һунгуулиин участогай үүдэн үргэнөөр нээгдэбэ. Участково комиссиин түрүүлэгшэ П. Р. Гуменец гэгшэ һунгалтын үдэр — бүгэдэ арадай һайндэрөөр сугларагшадые амаршалаад, дуугаа үгэжэ эхилхыень уряа. Эгээ түрүүлэн бюллетень абажа, урна руу табиха дуратайшуул яһалашье олон. Тэдэнэй дундаһаа аха заха, Социалис Ажалай Герой, суута барилгашан, мүнөө пенсионер Чойбон Цыбиковтэ бюллетень барюулагдаба.

— Эдэ сугларһан зон үбгэ наһан болоһон намайе хүндэлжэ, хамагһаа түрүүн дуугаа үгэхыемни зүбшөөбэ гээшэ. Энээндэнь тон ехээр баясанаб. Мүнөөдэр өөһэдынгөө зүгһөө дээдэ засаг түрэдөө эрхим хүбүүд, басагадаа дэбжүүлхэ эрхэ манда олгоһон ашата һайхан совет хууляа үшөө дахин магтанаб. Мүнөө үеын жаргалта байдалайнгаа, мүн ерээдүйн бүрил һайхан гэгээн гэрэлтэ ажабайдалай мандахын түлөө дуугаа үгэнэб,—гэжэ мэдүүлбэ.

Удаань нэгэ наһанай янзын, ягаа улаахан хасартай, хонгёо хүхюун энеэдэ зугаатай хүбүүд, басагад орожо ерэнэ. Эдэмнай Буряадай барилгын трестын хүдэлмэрилшэд — шулуушад, штукатурщигууд, шэрдэгшэд, дархашуул болоно. Эдээхэн хүбүүд, басагадай уран бэрхэ гараар лэ эндэхи зоной һууһан олон дабхар гэрнүүд, һаруул гэрэлтэй һургуули, саад, магазинууд бодхоогдоо бшуу. Тэдэнэй дунда түрүүшынхеэ дуугаа үгэжэ байһан хэдэн басагад урнын хажууда ерэбэ.

— Галина, шимнэй бидэнэйнгээ зүгһөө баяр баясхалангай хэдэн үгэ хэлыш даа, — гэжэ бэшэнииинь Галина Зверовае гуйна.

— Жаргалта хүхюун залуу наһанайнгаа түлөө, мүн бидэндэ эрдэм һургуули шудалжа, ажалай үргэн харгы шэлэхэ эрхэ олгоһон Коммунис парти, Советскэ правительствынгаа түлөө дуугаа үгэнэбди,—гэжэ тэрэ басаган нүхэдэйнгөө зүгһөө хэлэбэ.

Тэрэнэй үетэн нүхэд: Римма Перевалова, Валентина Титова, Любовь Филатова болон бусад хүхюу баяртайгаар бюллетень абажа урна руу табина. Мүн барилгын трестын бэрхэ модошо дархан К. П. Дорофеев, шулуушан В. И. Щербаков гэгшэд хойно хойноһоо дуугаа үгэнэ. Эндэ һунгагшадай дунда баһа орьёл үндэр хада хабсагай, бүтүү шэрэнги ой тайга соогуур үбэл, зунгүй хэсэжэ, ашагта малтамал бэдэрдэг геологууд, хүн зоной ами наһа абарха, бэеын элүүр энхые сахиха арюун ажалтай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, үнгэ бүриин бүд, сэмбэ нэхэжэ, зониие баясуулдаг сэмбэшэдшье ерэжэл, ерэжэл байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай барилгын трестын гурбадахи управлениин нүхэр Алферовай хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригадын гэшүүд, залуу һунгагшад: (зүүн гарһаа) Г. Зверева, Р. Перевалова, С. Абугашвилия, В. Гармаев, В. Титова, В. Щербаков.

М. Намжилогай фототекст.

КОММУНИЗМЫН ИЛАН МАНДАХЫН ТҮЛӨӨ

Мартын 3-най эртэ үглөө Загарай тосхоной һунгуулиин участогта 6 часай үшөө болоогүй байхада хүн зон дүүрэшэнхэй байба. Тииһээр байтар һунгаха саг ерэжэ, һунгуулиин участогай түрүүлэгшэ Георгий Васильевич Силин һунгагшадые бүгэдэ арадай һайндэрөөр амаршална.

Үбгэн залуугүй һубарилдан байжа, сэнхир сагаан үнгэтэй бюллетеньнүүдые бариад, торгон улаан бүдөөр бүрһэн урна руу табинад. Тэрэнэй дундаһаа эгээн түрүүлжэ, Загарайн дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Татьяна Метляева, хэлхеэ холбооной конторын оператор Наталья Ивановна Корпейкина, пенсионерка Варвара Николаевна Мартынова, гэрэй эзэн эхэнэр Мария Николаевна Пенигина гэгшэд дуугаа үгэхэ хуби заяатай байгаа. Варвара Николаевна хамагай түрүүн бюллетень абахадаа иигэжэ хэлэбэ:

—Би далан зургаатай болонхойб. Энэ наһан соогоо үзэһэн, хараһамни үһэнһөөмни олон гэхээр. Мүнөө иимэ гоё һайхан байдалтай, арад түмэнөө анхаран жаргуулжа байһан арюун нангин хуулитай гүрэн түрэдэ ажаһууха зол жаргалтай байһандаа ехэ баяртайб. Урдынгаа харанхы мунхаг байдалаа һанахадаа, зүрхэмни үбдэжэ, нюдэнһөөм нёлбоһо гарахаяа һанана. Мүнөө үндэр наһатай болоходомни Эхэ оромни намайе орхингүй, пенсеэр хангажа байнхай. Тэрэнэйнь түлөө, гүрэн түрынгөө саашадаа үшөө һайханаар һалбаран бадархын түлөө, коммунизмын илан мандахын түлөө би дуугаа үгэнэб.

Арадайнгаа эрхим хүбүүд, басагадай түлөө дуугаа үгэжэ байһан ажалшадай, үбгэд, хүгшэдэй хажуугаар һунгалтада түрүүшынхеэ хабаадалсаһан залуу үетэн олон байгаа.

...Ямар хүхюун, сэнгүү гоё гээшэб даа! Хүн бүхэнэй шарайда баяр баясхалангай миһэрээн. Ирагуу хонгёо хүгжэмэй аялга таһарнагүй. Хүнүүдшье хойно хойноһоон һубарижал, һубарижал байна.

Эндэхи соёлой байшангай уран һайханай коллектив жаргалта үе сагайнгаа ажабайдал харуулһан хүхюун соггой концертнүүдые һунгагшадта харуулжа, нэрьемэ альга ташалгаар угтагдана. Тэрэнэй удаа хэдэ хэдэн кинофильмнүүд харуулагдаа.

Загарайн һунгуулиин участогта һунгалта баярай оршон байдалда үнгэрөө.

В. Жигжитов.

Хэблэл захигшад олошорно

Хэблэл захилгада бюджедэй гаргаша хороохо, хубиин бэшэлгэ улам үргэдхэхэ гэһэн партиин ЦК-гай заабари хүтэлбэри болгон, Баунтын аймагай хэлхеэ холбоонойхид газетэ, журнал тараалгаар һайн жэшээ харуулна. Мянган хүн бүхэн мүнөө 675 хэһэг хэблэл абана гэхэ гү, али 55 хэһэгээр нёдондонойхиһоо олоор захил хээ. Тиигэжэ айл бүхэн өөһэдынгөө дуратай, хэрэгтэй газетэ болон журнал уншадаг болоо. Илангаяа олоор хэблэл Жилындын ажалшад бэшүүлээ. 2—3-һаа үсөөн бэшэ газетэ, журнал тэндэхи колхозой үрхэтэн бүхэн захинхай. Захил олоор хүүлээд, саг соонь уншагшадта хүргэхэ талаар тэндэхи почтын таһагай хүдэлмэрилэгшэд (начальнигынь нүхэр Цыренова) яһала оролдодог, хүн зондоо хүндэтэй нүхэд юм.

Хэлхеэ холбооной таһагайхид хэблэл тарааха талаар һайн жэшээ харуулна.

Н. Хазагаев.

Улаан-Үдын Железнодорожно районой һунгуулиин 9-дэхи участок. Электрын галаар яларһан һаруул уужам зал соо үглөөнэй 6 часта һунгуулиин участково комиссиин түрүүлэгшэ һунгагшадые дуугаа үгэхыень уряалба.

Залуу басаган Антонина Стародубцева түрүүшынхеэ һунгахаяа эртэлэн ерэжэ, хүхюу янзатайгаар бюллетеньнүүдые абаба. **(Дээрэхи зураг).**

Совет һунгуулиин дүримэй ёндэһөөр, һунгагшад дуугаа нюусаар үгэдэг. Антонина һунгаха кабина сооһоо гаража ябана. **(Хоёрдохи зураг).**

А. Н. Стародубцева эрхэтэн үүргэеэ дүүргэн, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, мүн нютагай Соведүүдтэ депутадуудые һунгажа, бюллетеньнүүдые урна руу табижа байна. **(Гурбадахи зураг).**

А. Мантаевай фото.

ХЭТЫН ЖАРГАЛ МҮНХЭР

Совет хүнүүд ямар нэгэн һайндэрөө ажалай эрхим бэлигээр угтадаг. Мухар-Шэбэрэй аймагай ажалшад мүнөөнэй һунгалтын үдэр—мартын 3-ниие ажалай зарим тэды амжалтатайгаар угтаа. Жэшээнь, Охин-Булагай совхоз, XXI партсъезд, «Путь Ленина» колхозууд гүрэндэ мяха худалдаха 1-дэхи кварталайнгаа түсэбые дүүргэһэн тухайгаа үйлэдбэриин управленидэ мэдээсэбэ. «Путь Ленина» колхоз гүрэндэ 210 центнер мяха худалдаха түсэбөө хоёр һарын хугасаа соо 199 центнертэ хүргөө. Тус ажахын түрүү үхэршэн Илья Абашинович Сихилев үнгэрэгшэ жэлдэ 22 толгой залуу мал даажа абаад, шахан таргалуулба. Иигэжэ хоёр һарын туршада шэн зоригтойгоор ажаллан, гүрэндэ худалдахадаа толгой бүриинь шэгнүүрые 292 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааһаа. Иигэжэ колхозой худалдаһан мяханай 199 центнерэй 180 центнерыень нүхэр Сихилев тушааһан байна.

Эндэхи управлениин харьяата колхоз, совхозуудай хонишод түл абалгаяа үргэлжэлүүлһээр. Мүнөө жэлдэ аймагай ажалшад 122 мянган хурьга абажа түлжүүлхэ уялгатай. Һүүлэй мэдээгээр, 90 мянган хурьган абтаад байна. Республикын суута хонишон, Социалис Ажалай Герой, «Эрдэм» совхозой хонишон Балдама Тугжиевна Доржиевагай отарынхид 100 хонин бүриһөө 90 хурьга, Бэшүүрэй совхозой Б. Балдановай отарын хонишод 100-һаа—86, Бухольцевай отарада—100-һаа—91, Чимитовэй отарада—88 хурьга абаа. Управлениин ажахынуудта иимэрхүү жэшээ олон байха.

Мартын 3-най һунгалтын үдэрые колхоз, совхозуудай ажалшадһаа гадна, мүн управлениин эмхи зургаанууд эрхим бэлэгтэйгээр угтаа. Мухар-Шэбэрэй ашаа шэрэхэ ажахын ажалшад январь һарынгаа түсэб 105 процент, энэ ажахын жолоошод Барсуков, Бельский гэгшэд февраль һарынгаа түсэб 234—255 процент дүүргээ. Мүн коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө оролдодог Плюснин түрүүлэгшэтэй Бага Куналейн сельпогойхид февраль һарынгаа түсэб 122 процент дүүргэһэн тухайгаа элидхээ. Түгэнын совхозрабкоопой наймаалагша Гороховский коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Хабарай эхин һарын тунгалаг энэ үглөөгүүр огторгойдо одо мүшэд яларан, оршон тойрон байдал аажамхан. Һуурин айлнууд һэринхэй, хүгшэн залуугүй хүн зон гоёор хубсаланхай, урма баяртайнууд. Аймаг соохи 53 округ мартын 3-най үглөөнэй 6 часта һунгагшадаа угтажа, Совет хууляар үгтэһэн үргэн эрхыень бэелүүлбэд. Һунгуулиин участогуудта хоёр мянга гаран хүн сугларанхай, часы харан харан хүлеэжэ байгаа һэн. Хүлеэгдэһэн саг хүрэн ерэжэ, Мухар-Шэбэрэй түбгэхи һунгуулиин участогай түрүүлэгшэ Иван Ксенофонтович Кондратюков сугларагшадые бүгэдэ арадай һайндэрөөр амаршалаад, дуугаа үгэхыень уриба. Эгээ түрүүлэн «Коммунизм» колхозой механизаторнууд Иван Калистратович Ефимов, Лазарь Агафонович Гусляков гэгшэд, 11 жэлэй һургуулиин һурагша Светлана Бальбурова, пенсионер хүгшэн Александра Васильевна Смолина дуугаа үгэбэд. Бюллетень абаад байхадаа. «Коммунизм» колхозой комбайнер Гусляков иигэжэ хэлэбэ:

— Би үнгэрэгшэ жэлдэ 500-

гаад гектар тар
центнер ороо
гааб. Мүнөө
тарһаа бага б
Техникээ за
набди. Совет
галай түлөө

Үглөөнэй 7
һунгагшадай
РСФСР-эй Вер
депутадта кан
тин Лаврентьев
та, Буряадай
ховно Соведэй,
ной Соведүү
кандидадуудта
байба.

Алташын уча
гагшадай хаха
часай турша
байһаниень
мээр. Суулгын
шын бригадын
рист Баго Рыг
рай бүришье б
рагдана. Тиигэ
рэ түрүүшынхе
ла бюллетень
руу табихадаа

— Коммунис
ша Ленинэй
литикын ашаа
Совет Союзай
дээд, хэтын ж
замаар дабшан
зорин ябанабди
долоон үхиб
һургуули пуд
байнхайбди. М
ган Лида нёдо
жэлэй һургуули
нөө Эрхүү хоты
институтда һур
өөрөө долоон
механизаторай
болонхой, нюта
байнаб. Иигэж
олгоһон Комму
гаа түлөө, Сове
яаһан эрхээ
үгэнэб. Өөрынгө
зүрхэнһөө ханд
эндэ байгшад
гаар альгаа та

Һаалишадай хубита

Һаяшаг «Коммунизм» колхозой правлениин, парткомой заседани боложо, байгша оной январь, февраль һарын туршада һү һаалгаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаа.

Һү һааляа дээшэлүүлхэ тусхай хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ, фермэ, гүүртэнүүдтэ ажалай эмхидхэлэй зүбөөр табигдаһанай ашаар нёдондоной энэ уеынхиһөө һураггүй ехэ һүн һаагдаа. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй январь һарынхиһаа 13 мянган килограммаар ехэ һү һаажа, 504 центнер һү гүрэндэ худалдаа.

Зарим гүүртэнүүд, һаалишад бүришье һайн үрэ дүн туйлаһан байна. Хоёрдохи гүүртынхид (даагшань Д-Н. Ц. Раднаев) һү һааха хоёр һарынгаа түсэб 106 процент дүүргэжэ, 30 мянга гаран килограмм һү һаагаад, колхозой правлениин, парткомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Социалис мүрысөөнэй хоёр һарын дүнгөөр амжалта туйлаһан һаалишадта улаан тугханууд мүнгэн шантайгаар барюулагдаа. Түрүү һаалишадай тоодо Цындэ Дабаева, Цурбо-Ханда Ширапова, Норжима Цурбуева, Даша-Нима Бальжиева, Леля Торгашина, Руфима Жданова болон бусад бии. Тиигэжэ эдэнэр РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ һунгаха үдэрые ажалай ехэ бэлэгээр угтаба.

Үнеэдэйнгээ харууһа, тэжээлые зүбөөр эмхидхэжэ, һү шэмыень улам дээшэлүүлэн, һара, квартал бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэхын тула һаалишад улам оролдосотойгоор хүдэлнэ. Мүн Краснодарай хизаарай Усть-Лабинска управлениин ажалшадай жэшээгээр доторойнгоо арга боломжо дүүрэнээр элсүүлэн, сагаан эдеэгээ улам дэлбэрүүлхээр шиидээ.

А. Баяндуев,
Улаан-Үдын Үйлэдбэриин управлениин парткомой инструктор.

Хонишон басаганай баяр

АХА. Орьёл үндэр хада уулануудай хоорондо оршодог «Улаан Аха» колхозой хонишон Татьяна Доржиева жэлһээ жэлдэ һайн үрэ дүн туйладаг юм. Байгша оной үнгэрһэн 2 һарада даажа байһан 261 эхэ хониһоо 240 гаран хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлнэ.

—Нютагай эрхим басаган, баһал нам мэтэ хонишон Елена Хаптагаевае республикын Верховно Соведтэ дэбжүүлэн, дуугаа үгэхэдөө хизааргүй баяртайб. Манай сүлөөтэ һайхан орондо юрын ажалша, малша хүн иимэ ехэ этигэл найдабарида хүртэдэг,—гээд Татьяна Дашиевна омогорхон хэлэнэ.

П. Жужаев.

Эдэнэй үгэ бата

ЗЭДЭ. Зөөлэн сагаан алта элбэгээр үгэдэг хонин һүрэгөөрөө суурхагша Борьёогоймнай хонишод түл абажа эхилһээр үнинэй.

Манай совхоздо январь, февраль һара соо хамта 13 мянган хурьгад абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Совхозой хоёрдохи отделениинхид (эрхилэгшэнь С. Мункуев, зоотехник Л. Данжуров) 5350 хурьгадтай болонхой.

Тэрэшэлэн хонишод: Д.-Ц. Дуринов (2-дохи отделени) хамта 735 хурьга, Д Самбуев (3-дахи отделени)—729 хурьга, мүн Д-Н. Балданов, Х. Аюшеев (2-дохи отделени)—тус тустаа 646—661 хурьга абаа. Эдэнэр ойрын үдэрнүүдтэ 100—150 хони түрүүлээд, зуун эхэ хонин бүриһөө 95—100 хурьга түлжүүлхэ гэһэн уялгаяа эрхимээр дүүргэхэ байха.

П. Тарабухин,
Борьёогой совхозой главна зоотехник.

ЗОРИҺОНДОО ХҮРЭЖЭ Я

Зуун хониниһоо 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялгаяа Хориин үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхозой түрүү отарынхид үлүүлэн дүүргэжэ байна. Жэшээнь, Дондоков Бальжинима суг хүдэлдэг нүхэдтэеэ 545 хониниһоо 500 хурьга абаад, үшөө 50—60 шэнэ түл түрүүлхээр хүлеэнэ. Тиихэдэ Шоён Гомбоев 751 хониниһоо 600 хурьга, Мүнхэ Рабданов—600-һаа 490 хурьга түлжүүлжэ байна. Зориһондоо хүрэхэ дүтэлжэ ябаһан коллективүүдэй дунда мүн нүхэр Раднаевай, Ринчиновэй, Цыденовэй даадаг ажалай ажахын тоосоото отаранууд оролсоно.

Дүн дээрэ абажа харабал, тус колхоздо хониной хурьгалалга энэ жэлдэ тон эмхитэйгээр, урда жэлэйхидэл орходоо гарза гайгүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна.

һанай үбшэн
һүрэгөөрөө хур
һаа, нёдондон
аюулһаа һэр
түрэхэ хонидой
һайжаруулһан,
хэрэглэһэн
бүхыдөө абта
ганһаа 30 толг
шалтагаанһаа
Саашадаа түр
хэниие бүрин
жүүлжэ, артел
шод абаһан со
гүйсэд дүүргэх
ломжотой.

Зууна
бо

ЗЭДЭ. (Теле
Захын холо З
та адууһа ма
хон ажахы
«Дружба» кол
түл абтажа
дүтэлэнхэй.

Артелиин ү
тэйшье хониш
мажап Дымб
неевэй хүтэлб
хонид һайнаар
на. Үнгэрһэн
раль һарын 25
386 хониниһоо
га абаад, нэгэ
за хоролтог
байнхай.

—Энэ жэлд
далаар һайн,
элбэг байжа,
эхирлэнэ. Фев
тар үшөөл х
хэ юм. Тииг
эхэ хонин бүр
түлжүүлээбди.
хонидойнгоо
зуунһаа 110—
ха найдабари
хэр Эрдынеев

Эндэ хурьг
маев, А. Кр
оролдолгоор
түлжүүлэгдэ

Тэрэшэлэн
ехэ амжалта
хонишон Ра
Цыремжитов
һал хурьгад
Февралиин 2
эндэхин 360
тэдэнэйнгээ
жэ, '350 гар
Һаяар үшөө
түрэхөөр ху

—РСФСР
АССР-эй В
тэ, нютагай
гаха һунгал
ажалай вах
ди. Тиигээд
100 гаран х
бди,—гээд х

Түрэхэ үнеэдые зүбөөр харууһалха, тугалнуудыень һайнаар түлжүүлхэ

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ—ТУГАЛ

Үнеэн бүриһөө тугал абахын тула тэдэниие ороондо оруулхынгаа урда тээ, мүн һүүлдэньшье 2—3 һарын туршада шэмэтэй һайн, элдэб зүйлэй тэжээл дээрэ байлгаха шухала. Тиигэбэл, хээлинь һайнаар хүгжэжэ, тобир һайн тугал абтадаг гээшэ.

Харин ороондо орохо үедөө хүсэ шадал муутай, туранхай, саашадаа шэмэ багатай муу тэжээл дээрэ байһан үнеэд ехэнхидээ дутуу түрэжэ, һубайржа, үгышье һаа—түлэнь үлбэр муу байдаг юм. Илангаяа түрүүшынхеэ түрэхэ хашараг, гунжад муу харууһа, тэжээлдэ байхадаа, тулюур, тохир бохир тугалнуудые гаргахаһаа гадна, хожомоо һү багатай хожор үнеэд болодог байна.

Үнеэдые гол түлэб туталлахаһаань 45 хоног, харин туранхай үнеэдые 60 хоног урда тээ шэмэтэй һайн тэжээл дээрэ байлгажа, зүбөөр харууһалхада, һүтэйгөөр түрэдэг, хээлилһэнэйнгээшье һүүлдэ хаһа саг соогоо ороондо ородог бшуу.

Тиихэдэ туранхай мал түрэхэдөө һү багатай байхаһаа гадна, ороондошье ёһоор оро-доггүй, олонхи ушарта һубайршадаг.

ЭНЭЭНИИЕ МАРТАЖА БОЛОХОГҮЙ

Үнеэдые туталлахаһаань 10—15 хоног урид тусхай байрада оруулаад, түрэмсөөрнь һайса хататар долёолгохо шухала. Тугалайнь хэбтэшын доторхи үһые сэбэр амһарта соо абажа, түрэһэн үнеэндээ тэрэ дары уулгахада, удаажаяа түргөөр унагаадаг гэжэ малшад мэдэхэ байха. Нарай малай хүйһыень гараараа таһа татаад, үзүүрыень марганцово эхүүн калиин холимог соо хэжэ сэбэрлэхэ. Амилхадань хүнгэн байхын тула хамар амыень сэбэр зөөлэн полотенцеэр аршаха хэрэгтэй. Иигэжэ абаһан тугалаа зузаан, хуурай һолоомон дэбдихэртэй, хоёр дабхар полтой клеткэнүүд соо хэдэн хоногой туршада ами аминдань байлгахада һайн.

Һая гараһан тугалай бэеын һула, муу һаань—2—2,5 час болоод эхыень һаажа, бүлеэн ууралыень уулгаха ёһотой. Өөдэргэн сула тугалай гарамсаар 1—1,5 час болоод эдеэлүүлхэдэ өөрэгүй. Эхынь уураг угжаар уулгахада, аман доторхи шүлһэнтэйнь хамтаржа хотодонь ороходоо, түргөөр болбосорон, хоол болодог юм. Харин хүнэгһөө уулгахада, ехэ ехээр һороод, уурагаа шүлһэнөөрөө хүсэд холисолдуулхагүй. Тиигэбэл, тэрэнь гэдэһэн соо монсогойржо, үни удаан болбосордог, элдэб хэрэггүй микробуудай үдэхэдэ зохид боложо үгэдэг юм. Энээнһээ шалтагаалан, олонхи ушарта нарай тугал шэшэдэг, үлбэртэдэг. Эхэһээ гарахаһаа муу тугалнуудай шэшэхэгүйн тула түрүүшын үдэрнүүдтэ эхынь ууряг нэгэ доро 0,5 литрһээ ехэ бэшээр, сүүдхэдээ дүрбэ дахин таһалжа уулгаха. Харин өөдэргэн һайн тугалнуудта түрүүн 1 литр, хоёрдохёо—1,25 литр, гурбадахяа—1,5—2 литр, дүрбэдэхеэ 2 литр хэмжүүртэйгээр, сүүдхэдээ баһал дүрбэ дахин угжалха хэрэгтэй. Эхэһээ гараһаар гурба хоноод байхадань, гурбадахяа эдеэлүүлхэдэ, уурагай орондо нэгэ литр бусалһан уһанда 10 грамм сэбэр дабһа хэжэ хайлуулаад, уулгахада һайн.

Нарай тугалнуудые түрүүшын арбан табан хоногой туршада эхынь һүөөр хооллуулаад, саашадаа һаамал һүнһөө уулгахада хамаагүй. Ууратай һү уужа байһан нарай малые юрын һүндэ оруулхадаа, хобто хобоонууд соонь толгой бүриин 15 грамм мел, 10 грамм яһанай гурил, 5 грамм дабһа хэжэ үгэлсэдэг юм.

Тэдэндэ бүри багаһаань, 7—10 хоноһонһоонь хойшо бутархай, витамин ехэтэй ногоон үбһэ эдюулжэ һургахада, гэдэһэ гүзээн соонь тон хэрэгтэй микрофлоро бии болохоһоо гадна, хибэдэһээ түргөөр хибэжэ һурадаг. Мүн элдэб зүйлэй хоол эдихэдээ, тэрэнээ түргөөр болбосоруулдаг болохо ушартай.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ ЗҮБӨӨР ЭДЕЭЛҮҮЛХЭ

Тугалай түргэн түлжэжэ, томо болохын тула элдэб тэжээл эдюулхэһээ эхилээд, бусадшье онол арганууд хэрэглэгдэдэг гээшэ. Тэдэнэй гурба һаратай болоторнь улаан морковь эдюулхэдэ һайн байдаг. Машиндагдаһан һү 20 хоноһонһоонь хойшо уулгажа захалха ёһотой. Һая һаагдаад, машиндагдаһан һүн үлүү һайн. Тэрэниие халааһан гү, али һайн һүөөр холиһоной хэрэггүй. Гараһаар 20 хоноһон тугалда машиндагдаһан һү уулгажа эхилхэдээ, урда тээнь уужа байһан һайн һүнэйнь хэмжүүрые 3—5 хоногой туршада бага болгохогүй.

Хуушарһан һү сепараторна пунктһаа гү, али һүнэй заводһоо асарбал, тэрэнээ хүрэнгэ гү, али ацедофильна ээдэмэг болгожо уулгахада дээрэ.

Зарим ажахынууд обёосой кисель хэжэ тугалнуудтаа уулгадаг, энэнь ехэ һайн үрэ харуулна.

Обёосой кисель хайшан гээд хэхэб гэхэдэ, 100 литр бусалһан уһанда 3 килограмм дабһа хэжэ хайлуулаад, дээрэһээнь 20 килограмм обёосой талха хэжэ, час хахадай туршада байлгажа эһээгээд, тэрэнээ хүргэжэ, тугалнуудтаа уулгана. Энээниие нарай мал ехэ дуратайгаар уудаг юм.

Тугал, буруудые хоёр наһа гүйсэд хүрэтэрнь һайн хоол дээрэ байлгажа, шэгнүүрээ һара бүри горитойгоор нэмээхээр эдеэлүүлхэ, харууһалха гээшэ тон ехэ удха шанартай. Яахадааб гэхэдэ, хоёр наһа хүрэтэрөө үлэн хооһон, муу тэжээл дээрэ тураһан, зүдэрһэн мал ехэ болоходоо һү багатай гү, али бэеэр бага, ташарайгүй тулюур байдаг бшуу. Хожомынь ямаршье һайн хоол дээрэ байлгахада ёһоор өөдэлхэгүй гэжэ малшад һайн мэдэхэ зэргэтэй.

Томо бэетэй, һүтэй үнеэдые олон болгохо гэбэл, тугал бүхэниие багаһаань һайн тэжээл, харууһан дээрэ байлгаад, 18 һаратайдань 275—300 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй болгожо, ороондо оруулха хэрэгтэй.

НАРАЙ МАЛАЙ БАЙРА ҺАЙНААР ТҮХЕЭРХЭ

Байрынгаа мууһаал тугалнууд шэшэдэг, үбдэдэг гээшэ. Юуб гэхэдэ, байрын үйтан, дулаанһаа элдэб муухай хорото газууд сугларлаг. Тиимэһээ тугалнууд эдеэ хоолдоо муу, үнгэ зүһэгүй, үрзэгэр тулюур боложо, элдэб үбшэндэ нэрбэгдээд, үхэдэг юм. Харин түлигдэдэггүй һэрюун байрада байһан тугалнууд эдихэ хоолдоо һайн, түргөөр ехэ болосотой, үһэ нооһониинышье ута елэгэр байдаг. Мүн элдэб үбшэ хамшагта диилдэнгүй, ябууд һайн болошодог.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, байра соохи үнэртэй муухай агаар шииг нойтые газаашань гаргахын тула, өөдэнь гү, али хажуу тээшэнь татуулан сэбэрлэхэ соргонуудые хэхэ. Мүн дорохи нойтонойнь урдажа газаашаа гараха хобоо канавануудые арилгажа байха шухала. Байрын сонхонууд хоёр дабхараар шэллэгдэһэн байха зэргэтэй.

Һая гараһан тугалнуудые 10—15 хоногой туршада ами аминдань таһалгануд соо байлгахада һайн. Нэгэ тугалай байха байрын утань 1,20 метр, үргэниинь 1,1 метр, үндэрынь 1,15 метр байха ёһотой. Доодохи полыень 5 миллиметр забһартайгаар табижа, газарһаа өөдэ 20—25 сантиметр үндэртэ хэгдэхэ ушартай. Досоонь 20—25 сантиметр зузаанаар зөөлэн һолоомо дэбдихэ болоно.

Тугалнуудые олоор байлгадаг таһалгануудые мүн лэ иимэрхүүгээр хэхэ. Түрүүн иигэжэ хэһэн дэбдихэрые һэлгэдэггүй, харин дээрэһээнь лэ үдэр бүри, хюрөөгэй хуурай һибэдэһэ адхажа байдаг юм. Ходо урилагдадаггүй хэбтэриие 30—35 хоноод һэлгэхэдэ болоно. Энэнь дороһоо дулаан, зөөлэншье байдаг бшуу.

Нарай малые гэдэһэ доторой, уушханай үбшэнһөө сараха хамгаалхын тула, нативна биомицин, террамицин, хэмэл гү, али ёһотой малай хотын шүүһэ уулгаха, тариха гэхэ мэтэ аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Хүдөө ажахын эрдэм, наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые шадамараар хэрэглэн, тугалнуудые оролдосотой һайнаар харууһалжа, түлжүүлжэ, эбэртэ бодо малаа олошоруулха, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ арга боломжо ажахы бүхэндэ бии.

К. Ильин,
хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1963 оной мартын 6.

Бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ ородсобо

...лабинецуудай
...ряада харюу

ХЯАГТЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИ

МИЛЛИОН ПҮҮД ТАРЯА ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХААР ХАРААЛНА

★ ★

...циалис мүрысөөнэй ашаар

...байгуулалтын ...граммые үндэһэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй гаргаһан ...нуудые бүхы совет ...ар угтан абаа.

...лоон жэлэй түсэ... жэлдэ хүдөө ...дуктнуудые бүри ...жүүлхэ, тэрэнэй ...ые хямдаруулхын ...Лабинска үйлэдбэ...ленниин таряашад, механизаторнуудай ...адарһан социалис ...манайшье управ...хынууд хабаадан-

...1962 ондо управ...хынууд таряа, мя...н хүдөө ажахын ...дуктнуудые гүрэн...ха талаар зарим ...та туйлаһан бай-

...овхозууднай ороо... баян ургаса ху...ад, 117 мянган ...гүрэндэ худал... али түсэбөө 120 ...ргээ.

...лай ашаг шэмэ гү...алгаяа 1961 оной...дэг ехэ болгобо...һан түсэбөө хүсэд ...адаагүйбди. Ган...эй, XX партсъез...жэтэ колхозууд, ... болон Сэлэнгын ...яха худалдаха тү...э. Тиихэдэ «Друж...—79 процент, «Эр...—65 процент, Хү...хоз—71 процент ... тушааха түсэбөө ...ахы (Ленинэй, XX ..., Карл Марксын ...колхозууд) дүүр...а. Бусад ажахы... процент дүүргээ.

...нецуудай үүсхэ...рһэн мүрысөөндэ ...раа, манай управ...хынууд 1963 ондо ...ын продуктнуудые ...раа байса нэмээ...нидээд, тодорхой ...ые абажа байна.

...правлениин зүб...бүхы ажахынуудай ...лга хамталагдажа ... Энээн соо ороон... ...нуудайнгаа тал... үргэдхэхэ, баян ...лахаар хараалаг-

...э бүхыдөө 735 мянган центнер орооһо таряа хуряажа, 156 мянган центнерыень гү, али 1 миллион пүүд орооһо гүрэндөө худалдахабди. Тиин ороһо таряа ургуулан абалгамнай нёдондо жэлэйхиһээ 220 мянган центнерээр, гүрэндэ тушаалга —25 мянган центнерээр дээшэлхэ болоно.

Газар таряалангай хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ шадаа һаа, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон бүхы ажалшадай энэ хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө хандаа һаань, **нэгэ миллион пүүд орооһо таряа худалдажа яһала шадахабди.** Эды шэнээн орооһо худалдаад байхадаашье, өөһэдымнай ажахыда адууһа малай тэжээл болохоор үшөө 215 мянган центнер таряан үлэхэ бшуу. Энэмнай нёдондо жэлэйхиһээ 8 дахин ехэ болохо.

735 мянган центнер орооһо таряа хуряахын тула тарилгын газар 25 процентээр үргэдхэгдэжэ, 81155 гектар болгогдохо юм.

Тиигэбэшье, хахалагдаха газараал үргэдхөөд байха бэшэ, харин тэрээнэйнгээ үрэжэлые дээшэлүүлхын тула һайнаар элдүүрилхэ, наг шэбхэ болон бусад минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргажа тарааха, уһалагдадаг газараа хэдэ дахин уһалха уялгатайбди. Мүн орооһото ургамалнуудаа бур таг ногоондо даруулжархихагүйн тула самолёдһоо хоро сасахаар хараалагдана.

Хабарайнгаа тарилгые агротехникын талаар таарамжатай, богони болзор соо дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди. Тарилгадаа үнинэй бэлэдхэжэ эхилэнхэйбди. Жэшээнь, «Родина» болон Тельманэй нэрэмжэтэ колхозууд үрэһэ хүрэнгэеэ бултыень сэбэрлэжэ дүүргээ, трактор болон бусад хүдөө ажахын машинануудые заһабарилжа дууһаха болоо.

Гэбэшье, управлениин зарим колхоз, совхозууд хабарайнгаа тарилгада үшөө муугаар бэлдэнэ. Жэшээнь, XX партсъездын, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта, Сэлэнгын совхоздо трактор заһабарилга ехээр удаарна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүн үрэһэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ хүдэлмэри зарим ажахынуудта хайхарамжагүйгөөр эмхидхэгдэнэ.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй анхарал гансашье газар таряалангай ажалда, трактор болон бусад машинануудые заһабарилгада табигдаад байха бэшэ, мүн хабар-намарай сүлөөгүй сагта механизаторнуудай, бусад хүдэлмэришэдэй хүдөөдэ байха байра заһуулха, шэнээр барюулха, тэндэнь столово нээхэ, бани түхеэрхэ шухала.

Мал ажалай продуктнуудые үшөө ехээр гүрэндэ худалдаха гэжэ энэ уялга соомнай хараалагданхай. **9750 толгой үхэр, 13900 гахай, 75000 хонин, 58000 шубуун шахан таргалуулагдаад гүрэндэ худалдагдаха юм.** Энэмнай бүхыдөө 65 мянган центнер (амидын шэгнүүрээр) мяхан болоно гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхидэ орходоо 7808 центнерээр ехэ байха.

Һү, нооһо, үндэгэ тушаалга нёдондо жэлэйхиһээ 17—50 процентээр дээшэлхэ.

Мяханай өөрын үные хямдаруулха, түрэхэ малай тоое олон болгохын тула залуу малые жэлэй хугасаада шахан таргалуулжа томо болгоод тушааха хүсэлэнтэйбди. Жэшээнь, энэ жэлэй январь, февраль һаранuудта гараһан эрэ хурьгадые һайн харууһанда байлгажа бэежүүлэн таргалуулаад, 35—40 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааха зорилготойбди.

Мүн түргэн үдэдэг гахай үсхэлгэдэ анхаралаа табижа эхилээбди. Манай олонхи ажахынуудта гахай үсхэбэрилгэ үргэнөөр эмхидхэгдэжэ, тоо толгойнь нёдондо жэлэйхиһээ 2 мянгаар олошорхо юм. Тиин байгша ондо 9800 центнер гахайн мяхан абтаха гү, али үнгэрһэн жэлэйхидэ орходоо 4 дахин ехэ болохо.

Управлениин ажахынуудай хоорондо социалис мүрысөөн дэлгэржэ байна. Жэшээнь, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозтой, Хүдэриин совхоз Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозтой мүрысэнэ гэхэ мэтэ.

Эдэнэр мүрысөөндэ уриһан ажахынуудтаа һара бүри ошожо, ажал ябуулгатайнь, дүй дүршэлтэйнь танилсаха, дутуу дундануудаа усадхалгадань туһалжа байха, мүрысөөнэйнгөө дүн согсолон хараха юм.

Һаалишадай, малшадай, хонишодой, механизаторнуудай болон бусад хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула, мүн ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө, урматайгаар хандахынь тула ажалай түлбэриин шэнэ гурим, нэмэлтэ түлбэри тогтоогдоо.

Эдэ бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэ ойрын сагта харагдаха байха гэжэ найдагдана.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, мүн усть-лабинецуудай үүсхэлые дэмжэн, абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, 1963 ондо шэнэ амжалта туйлахаар зоригжонхойбди.

П. Иванов,
Хяагтын үйлэдбэриин управлениин начальник.

Хяагтын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленидэ 8 колхоз, 5 совхоз ороно. Эндэ бүхыдөө 123154 гектар хахалагдадаг газар бии. Тэрэ тоодо 64546 гектар таряалангай талмай.

1963 оной январиин нэгэнэй байдалаар 32400 толгой эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 10725 үнеэд; 276062 хонид, тэрэ тоодо 158595 эхэ хонид; 11277 гахай, тэрэ тоодо 1060 гол эхэ гахай.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз **Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай һү һаалгын мүрысөөндэ түрүүлжэ гаранхай. Энэ колхозой һаалишад долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэ сагаан эдеэ элбэгээр абахаар зоригжонхой. Зураг дээрэ:** тус колхозой эрхим һаалишад (зүүн гарһаа) эгэшэ дүү хоёр Розалия, **Владимир Гомбоевтон, Вера Аюшеева.**

...һаалгаяа ...элүүлнэ

...СОМОН. Һаяхан ...ин совхозой мал...дэр болоо. Нэгэдэ...ин һү һаалиин ...үлмэришэдтэ ба...кам һарууд шэнэ ...шаглалгада үгтэ... ...нэлгэдэ малшад ...зой бүхы зооветсуглараа.

... директор Ф. Ф. ...нэ культбазатай ...дашарамдуулан, ...маршалаад, сов...шадай январь, ...һаранuудта хэды ...һаан тухай дэл...өөрэжэ үгөө.

... һаалиин 7-дохи ...гадир К. О. Бу...ба.—Манай гүүр...д бултадаа шахуу ...р һарын хугасаа ...буриһөө 100 литр ... һаагаа.

...нецуудай үүсхэлдэ ...гуртын коллектив ...хад жэлдэ 2100 ...абаха, 1650 цент...ндэ худалдаха гэ...гээд нүхэр Буда...

...лгын дүүрэһэнэй ...д түрүүшын ха... һаалгын социа...лан абаа. Эдэ...соо 10200 центнер ...200 центнерыень ...даха гэжэ шии...

...һаалишад абаһан ...лануудаа дүүргэ... хүсэ шадалаа, ... хэрэглэжэ, уна... абангүй ажал...

Г. Раднаев,
... рабочкомой түрүүлэгшэ.
...» газетэһээ

1963 оной социалис уялгаһаа:

1. Тарилгынгиа талмайе 111515 гектарта хүргэжэ, 81150 гектартань ороохото ргамал тариха. Тэрэнэй тоодо 58020 гектар шэниисэ тарижа, 17550 гектараар үргэдхэхэ. 2540 гектар горох, 16800 гектар кукуруза, 672 гектар элдэб тэжээлэй корнеплод тэдэнэй тоодо 270 га сахарай свёкло таригдаха.

2. Гүрэндэ 166 мянган центнер гэхэ гү, али 1 миллион пүүд шэниисэ худалдаха.

3. Адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, продуктнуудай өөрын үные хямдаруулхын тула залуу мал бага болзор соо түлжүүлжэ, шахан таргалуулха. Эрэ хурьгадые жэл соо томо болгожо гүрэндэ тушааха. Эбэртэ бодо малай, хонидой ттоо толгой эрид олошоруулхын тула энэ жэлдэ 4500 эмэ хашарсг, тэдэнэй 2 мянгыень жэлэй түрүүшын кварталда ороондо оруулха. Һубайрһан гү, али хурьга хаяһан, хурьгадайнь үхэһэн хонидой харууһые һайжаруулан, тобир тарган болгоод, июль һара соо үрэжүүлжэ, декабрьда хурьга абаха.

4. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ иимээр худалдаха гэбэл; мяхан—6700 центнер, һүн—141550 центнер, нооһон—10088 центнер, үндэгэн—2620 мянга.

5. 1963 ондо эбэртэ бодо малаа 33800. хонидоо—325000, гахай—15200-да хүргэхэ, тэдэнэй тоодо 12770 үнеэ, 177600 эхэ хони 1670 гол эхэ, нэгэ түрүүлээд тушаагдаха 2500 эхэ гахайтай байха.

★

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишон Б. Банзаракцаевагай отара 950 эхэ хонидһоо бүридэнхэй. 1963 ондо хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ, бүхыдөө 42,4 центнер нооһо хайшалха уялгатай юм.

Худэриин совхозой Алтайн отделенидэ Мария Очиртарова һаалишаар ажаллаһаар үнинэй. 1962 ондо үнеэн бүриһөө 1641 литр гү, али бүхыдөө 30195 литр һү һааһан байна. Энэ жэл тэрэ үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха уялгатай юм. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) хонишон Бутыд Банзаракцаева, коммунис ажалай ударник Мария Очиртарова.

★ ★

ШЭНЭ АМЖАЛТА ТУЙЛАХААР ЗОРИГЖОНХОЙ

Хяагтын үйлэдбэриин управлени республика соохи эгээн ехэ управленинүүдэй нэгэн юм.

Эндэхи тала дайдаар, хада уулын хабшуугаар элбэг уһата Сэлэнгэ мүрэн аалихан урасхалаа намнадаг, түргэн дошхон Сүхэ мүрэнэй уһан Сэлэнгэдэ шудхадаг.

Эдэ хоёр мүрэнэй эрье шадар эдлүүритэй колхоз, совхозууд долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэ эдеэ хоолой зүйл элбэгээр абаха, тэрэнэйнгээ өөрын үнэ нилээд хямдаруулха гэлэн социалис уялга хараалаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай.

Алдар солоо дуудуулһан ажалай баатарнууд эдэ ажахынуудта олон. Тэдэнэй тоодо Хүдэриин совхозой суута кукурузашан, СССР-эй Верховно Совэдэй депутат Радна Гонсорунов, «Родина» болон Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай мэдээжэ кукурузашад Н. И. Дампилов, Б. Б. Галданов, Погранична совхозой гахайшан Мингас Фасхутдинов, Сэлэнгын совхозой һаалишан Александра Цынгунова, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон Бутыд Банзаракцаева болон бусад ороно.

Колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжон, мүн Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин ажалшадай уряада харюу болгон, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгжүүлхэ гэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ булталаа хабаадаанхай.

Жэшээнь, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз энэ жэл нёдондонойхидо орходоо мяха —15 процент, һү—35, үндэгэ—55, ороохо 45 процент ехээр худалдаха гэһэн уялга абаа.

Һү һаалгаар, мүн хурьгадые түлжүүлгээр энэ жэл Хяагтын совхоз түрүү зэргэдэ ябана. Совхозой хүдэлмэришэд арга боломжоёо хаража үзөөд, 1963 ондо 1962 онойхиһоо ороохо таряа 63 процент, мяха—23, һү—37 процент үлүү худалдаха гээ.

Ажалай түрүүшүүл бүришье үндэр уялгануудые абаа. Жэшээнь, Погранична совхозой һаалишан П. Потапова үнеэн бүриһөө 3000 литр һү һаахаар шиидэнхэй. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Жалсанова, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Бадмаева, «Дружба» колхозой һаалишан Очирова, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Унагаева гэгшэд дааһан үнеэн бүриһөө 1900—2900 литр һү һааха гэбэ. Ленинэй, Карл Марксын, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай, Сэлэнгын болон Хяагтын совхозуудай түрүү хонишод Батуев, Банзаракцаева, Жаркой, Аюшеева, Шульгин гэгшэд хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ, 3—3,5 килограмм нооһо хайшалха уялга абанхай.

Һаяхан Хяагта хотодо үйлэдбэриин управлениин совэдэй зүблөөндэ ажахынуудай түрүүлэгшэнэр, мэргэжэлтэд сугларжа, абаһан уялгаяа дүүргэхэ хүсэд арга боломжотой байһан тухайдаа тон зүбөөр тэмдэглээ.

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **А. Н. Соковиков** иигэжэ хэлэбэ:

— Зарим хүтэлбэрилэгшэд жэлэй эхиндэ ехэхэн социалис уялга абаад, омогтой дорюун ябадаг. Харин жэлэй эсэстэ ажалыень согсолходо, уялгаяа бэелүүлхэһээ байха, түсэбөөшье хүсэд дүүргээгүй һуудаг. Шууяа гаргаад юушье хэдэггүй, иимэрхүү хүнүүдтэ дээдэ зургаанууд таараха зэмэ тохоно аа гү гэжэ һанахада, юушьегүй байдаг. Зарим ушарта тиимэ һайрхуу хүнүүд районой ноёдой дунда хүндэтэй, шударгы бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ гэжэ тоологдодог байха юм. Мүнөө хүдөө ажахын шэнэ зургаануудай эмхидхэгдээд байхада, иимэшүү ябадал дахинаа тохёолдохогүй аабза гэжэ найдагдана.

Манай колхозой гэшүүд шэниисынгээ газарые 700 гектараар үргэдхэжэ, 3700 гектар болгохоор хараалаа. Мүн урда жэлэйхидээл адляар га бүриин 2—2,2 центнер үрэһэ хэрээһэлүүлэн тарихабди. Иимэ янзаар тарихада, ургасань гектар бүриин 5—6 центнерээр дээшэлдэг. Гэбэшье, энэ ехэ талмайе богони болзор соо элдүүрилхэ гэхэдэ, трактор болон сеялкэ манайда үсөөн. Мүнөө оройдоо 14 сеялкэтэйбди. Үйлэдбэриин управлениин талаһаа маанадта техникэ үгэхэ талаар дары туһаламжа үзүүлээгүй һаань, хабарай тарилга удааржа, ургаса доошолхо байна.

Удаань «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй главна инженер нүхэр **Хамеев** үгэ абаад:

— Трактор болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилга хангалтагүй ябана. Зарим ажахынууд заһабарилгаяа оройдоо 70—80 процентдэ хүргөө. Тиихэ зуура, олон мастерской элдэб шалтагаанаар хүсэд хүдэлнэгүй. Жэшээнь, Погранична, Хүдэриин, Сэлэнгын совхозуудай мастерскойнуудай заһабарилга хэхэ хүсэниинь мнил 60—70 процент ашаглагдана.

Хэрбээ эдэ мастерскойнуудые «Сельхозтехникэ» нэгэдэлдэ үгөө һаа гү, али нэгэ эзэтэй болгоо һаа, һайн байгаа. Ажалайшье бүтээсэ дээшэлхэ һэн, заһабарилгынше үнэ хямдарха байгаа.

— Фермэнүүдтэхи хүндэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр оньһожоруулагдана. Ажахынуудай һаалиин фермэнүүдтэ «ёлочко» тодхогдобошье, зариманиинь хүсэд һайнаар хүдэлнэгүй. Хүдэриин совхоздо, «Родина» колхоздо 4—4, Погранична совхоздо 2, Ленинэй, Тельманэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай фермэнүүдтэ тодхогдоһон «ёлочконууд» хэрэглэгдэнэгүй,—гэжэ шүүмжэлбэ.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Ц. Л. Балданов** үгэ хэлэхэдээ:

— 1962 ондо ороохо таряа түсэбһөө нилээд үлүү тушаабашье, бусад продуктнуудаар социалис уялгаяа дүүргэжэ шадаагүйбди. Үнгэрһэн жэлэйнгээ дутуу дундануудые мүнөө жэлдэ дабтахагүй гэжэ оролдожо байнхайбди.

Үнеэдэй, эхэ хонидой тоо толгой нилээд олошоруулжа, залуу мал ажахыдаа удаан тэжээнгүй, түргөөр шахан таргалуулаад, гүрэндэ худалдажа байха хүсэлэнтэйбди. Тэрээнһээ гадна, энэ жэлдэ шэниисын тарилга хоёр дахин ехэ болгожо, 4000 гектарта хүргэхэбди, мүн мяха болон һү тушаалгаяа нёдондо жэлэйхиһээ 30 процентээр дээшэлүүлхэбди,—гэбэ.

Совхозой хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай дунда политическэ болон ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха асуудалда үйлэдбэриин управлениин парткомой секретарь нүхэр **Баирбиликтуев** анхарал хандуулаа.

Зүблөөн дээрэ тоһоной заводой директор **Тулухеев**, «Родина» колхозой главна зоотехник **Третьяков**, Сэлэнгын совхозой главна агроном **Михайлов**, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь **Бадмаев**, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй главна инженер **Григоришин** гэгшэд үгэ хэлээ.

Совэдэй зүблөөнэй эсэстэ үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай 1963 оной социалис уялга нэгэн дуугаар баталагдаа.

Ц. Бабушеев,
манай тусхай корреспондент.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1963 оной мартын 6.

РАССКАЗ

Эрхэтэ үбгэнэй эндүүрэл

Нэгэтэ зунай аулгы сагай дулаа татаад дунгис гэжэ байhан үе hэн. Эрхэтэ үбгэн хара хяагалаар халюурhан тунга ногоон соогуур үлэн хооhон баабгайн мүр улые мушхажэ ябаха зуураа, «энэ хулгайша хумхи колхозойм шахамал гахайе хаанахана зулгааажа хэбтэбэ аабши»,—гэжэ hанаба. Тэрэ гэхэлэ лэ дороо халаг хухы болон, харабан лэ дороо харюугаа абахаар шиидэнхэй, уур сухалаар халин, ээм мүртөө үргэлөөд ябаhан хоёр аматайгаа баруун гартаа барядхина.

Хүбшэ тайгын хүсэ ехэтэ эзэн болохо баабгай байраа hэлгэн, хүдөө тосхонуудаар зайгуултажа, ехэхэн сүйд татажа, колхозой алуу малда хоро хүргэжэ эхилhэн байгаа.

Иимэ ушар үльгэр түүхэдэшье хэлэгдээ дуулдаагүй юм hэн. Нэгэл «Эро ёдого» зүгнэбэ гү гэжэ мухар hүзэгтэ эзэлэгдэhэн үндэр наhатайшуул уула хадаа тахижа, сан хэнгэрэгэй абяа шэмээ дэлдүүлэн, хүбшэ тайгын хүндэлгөөр хүнхинүүлжэ ахилаа юм ха.

«Эндэ гайхалшегүй ха даа. Ан гүрөөл арьятанай дунда журамай hуларhан дэрэбжэ имэ ябадал гаргадаг хүнүүд үзэгдэнэ хаш. Үндымэ ехэ үбгэдһэй энээн тухайда юун гэжэ бододог бэ?—гэжэ ургажа ябаhан улаан бургааhад hүзэгшэ үбгэжөөлнүүдэй хүндүүлхэй дээрэ оножо гэшхэн, элиг наада барина. «Нюу нүүсарамнай нугарhанай забhараар нэгэтэ харбан гарашабалтай» гэжэ тахилга хэhэн тэдэнэр шэг шарайгаа барайлган дуугай болошоно.

Эрхэтэ үбгэн үндэр наhа наhалбашье, хүл дээрээ буугаагүй, ябала солбон, хүнгэн, шахэниинь hонор, буугайнгаа харан харабан зандаа юм. Мүнөө хүрэтэр колхозойнгоо ажалда шадалайнгаа зэргээр хабаадалсадаг. Арба гарамгай жэлай туршада гахайшанаар худэлхэ үедэнь hүрэг гахайнууд соohoo «ашаган алтаарагүй, хурьган хултараагүй» байhан аад, hүниин ээлжээтэ харуулнайнаа ажалда хайша хэрэгээр хандаhан дээрэhээ үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ hайн ажалаа алдаад, хулгайшанай халуун мүрөөрнь хайжа ябана бшуу.

Тиигэжэ hалиржа ябаhаар заха зайгүй бута сохойтой намагта тулашана. Баабгайн мүр улам саашаа болон, хулha ожорhоор хушагдаhанхай гүнзэгы намаг руу, оро сараагүй орошоhон байба.

«hэ! Мэхэтэй арьятан байнаш. Хүнэй гаталашагүй буртаг бузар руу шурган оробо ха юм. Үдэр болоо hаа, наранай гэрэлээр, hүни болоо hаа—hарын толоор, бүтын hэбхүүлые шуудээ шанга зуугаад, бута сохойн дагнуул дээгүүр дугысан дамжажа ябаhандаа, шабар шабхэ шаагдан, худалха бүрөө хүлнүүдынь хүхэгдэжэ эхилбэ.

«Энэ муу хараалгын хойноhоо нэхэжэ ябаhаар, бүр шабарай оёорто булаган орохо болобо гүб?»—гэжэ шэбшээд, үрбыhэн үртыhэн хагда ногоонhоо бажуулдан, арай шамай аюулта газарhаа галгин гараба ха.

Үдэшын наран хэсэгэд гээд, орото тээшээ тэгүүлжэ, ойн модоной дээгүүр алтан шэрхэгэр аргамжа татан, аажамханаар hолжорон ябаhаар, гэнтэ hүүдэлээд, залиршажа эхилбэ.

«Зэ даа, иигээд байхада яалтай гээшэб!» Бусаха болоходоо hүниин бараанда хайшаашье харайхаяа мэдэхэгүй дээрэhээ үглөөнэй гэгээ оросые хүлеэхэ баатай болоод, хуурайшаг газар хаража, азарга сагаан хуhа тушөөд, буугаа гартаа бариhан зандаа, hуумгашаа hажан hууhаар нойрсошоно.

Үглөөнэй үүрэй хүхэлзэхэ, үнэгэнэй харанхыда шабар шабхата намаг соо «шалд-пялд» гэhэн шангахан абяа шэмээн үбгэнэй нойрмог шэхэндэ соностохотойнь сасуу залд гэжэ хоёр нюдэеэ нээгээд, «баабгай ерэбэлтэй» гэжэ бодоод, буугайнгаа оньhо шабхые татан зэhэшэбэ. Хазаар моритой хүндэл түхөөтэй юумэн, алимши гэжэ урдаhаань сэб сэхэ харайлган, айсы түртөөр дүтэлжэ ябана.

hууха зуурань, тэрэ хазаар моритой хүндэл юумэниинь дүтэхэнүүр үглөөнэй бүрүүлдэ бүргэс гээд, шабар шабха шэдэлүүлhээр агшан зуура үнгэршэбэ.

Эрхэтэ үбгэн айhан сошоhондоо амяашье татахаяа болёод:

— Байза, ямар юумэеэ харабабиб! Зүүдэн гээл hаа, зүүдэншье бэшэ. Хоёр нюдөөрөө лаб харабаб! Ябаганшье хүнэй ябамаар бэшэ намаг соогуур хэн юун морёор палхи татан, сахилгаан шэнгеэр зурагас гэхэ бэлэй,—гэжэ гүнзэгы бодолдо эзэлэгдэн hууhаар,—Юунэй хубилгаан жэбэлгээн ябаба гээшэб!—гээд иишэ тиишээ хараашалхадань, хүнэй hүрөө дарама үндэр уула хабсагай нюдэндэнь оногдошоно.

— Ай бурхан зайлуул! Тиимэл ха hэн... Энэ уула анханда тайлга тахилгатай байгаа бэлэй. Лаб лэ энээнэй «эзэн-сабдаг» үнгэрэн гараа байна,—гэжэ ой ухаандань об тоб орожо, хуухынь үhэн эрзэгэд гээд, арбан хүлтэй абаахайн ара нюрга руунь түйhэндэл хүйтэ дааба.

—Тэрэ үедэ саада тээhээнь үглөөнэй суурянда «тус» гэhэн абяан hэб hабхан hэбшээндэ hэбигдэн элихэнээр ерэжэ, шэхэндэнь шэбэнэhэндэл болобо. «Намда тэмдэг үгэбэлтэй»,—гэжэ үбгэн бодоод, бүришье жахыдэhээ хүрэбэ.

«Тайлга тахил, тайлга»... гэжэ залбираад, хүлэйнгөө хазайhан тээшэ намаг соогуур унан дуhан гүрөөhэшэлжэ харайжа ябаhаар, гэнтэ мэдэн гэхэдээ, ажалhаа бусажа ябаhан колхозойнгоо хоёр трактористтай харгы зам дээрэ уулзашаhан байба.

Эрхэтэ үбгэн малгайгаа тад буруу үмдэнхэй, хубсаhаниинь шабар шабха, шэг шарайнь хубхигар хүхэ сагаан болошонхой байба.

— Үү, Эрхэтэ таабай! Та, яаба гээшэбта? Намагта унаба гү?—гэжэ залуушуул гайхашаа баран байбад.

— Тиигэбэ, али яаба гээшэбиб. Баабгайн мүр мүршэлжэ ябаhаар... Даараhан бээрэhэндээ хэлэниинь өэдэлдэжэ, үг-мэг гэбэ.

— Дуулаа, дуулаа! Үсэгэлдэр гарана бэлэйт. Али, буутнай яаhан бэ?

— Үнэхөөрөөшье буумни... гээд ээм мүрөө hабардаад, хоёр хүбүүдhээ асууhандал урдаhаань хараад зогсоно.

— Баабгайтай носолдобо, али яаба гээшэбта? Тэрэнэй муу hабарhаа ямар аргаар мултарбат! Сохом бууеытнай альгадаад, хаяжархёо байна,—гэжэ залуушуул забда залигүй асуужа оробод ха.

— Үгы даа, тэрэниие хараашьегүйб. Харин нэгэл hониншье, аюултайшье ушар дайралдабал! Залуушуул, онгон сагаан үhэеэ үхэтэрөөшье татажа байгаад хэлээ hаамни үнэншэхэгүй байхатнай мэдээжэ.

— Юу? Юу...

—Таанарта хэлэшье, байшье шортоо! Харин, үбгэжөөлнүүдтээ—гээд,... ябахаар забдаба.

— Эрхэтэ таабай, хүндэ хэлэхээр бэшэ ямар тиимэ нюуса байбаб?—гэжэ залуушуулай hалаха hандахаар бэшэ хадань, hанаа алдаад:—Лаб хоёр нюдөөрөө хараhан байхаб! Хюмhанай харыншье зэргые нэмээхэ хорооxошьегүйб,—гээд ээлүүдгүй үндэр уула тээшэ хаймадан хараад зогсохо зуураа: энэ hүни хараhан үзэhэнөө, айhан сошоhон тухайда хуу дууhан шабхан хөөрэжэ үгөөд, доошоо хараад, дуугай болошоно.

Таамнай яагаа hонирхолтой юумэ хөөрэбэт,—гэжэ залуушуул миhэлзээд, «энэ үбгэмнай ямар юумэеэ хараад, ой ухааниинь hамаршаба ааб. Нэгэл юумэнhээ айhан сошоhондоо, hорьмоhоошье хаража болоо байна» гэжэ тухайлаад:

— Хаанахана, али багта хазаар моритой хүниие харабат?

— Түү тэрэ үндэр уула харагдана. Тэрэнэй наада тээхэнэ байгша азарга сагаан хуhанай узуурта hуугаа hэм.

— hонинойхиие ошожо хараа hаа яахаб? Сугтаа ябаад ерэхэмнай гү?

— Минии ошоhонойшье үлүү хадаа,—гээд hанаа алдана.

— Эрхэтэ таабай! Ябаhан газараал заагаад үгэбэлтнай, бидэ саашаа ябахаяа мэдүүжэмди

— Үнэншөөгүй hаатнай ябалсаха болоо гү даа,—гэжэ дурата дурагүй хамар дороо гүбэд гэбэ. Тракторайнгаа галые унтаргаагаад, гурбуулан намаг соогуур hубарилдаhаар тиишэлнэд.

— Таагдашагүй таабариинь зангилаае задалжа, энэ үбгэнэйнгөө hанаа сэдьхэлые залаха заhаха болоо байна,—гэhэн иимэ бодолдо залуушуул эзэлэгдэн ябаhаар, азарга сагаан хуhанда туласа ерэжэ зогсобод. Мүншье хуhанай узуурта хүнэй hууhан тэмдэг үзэгдэбэ. Дүтэхэнэ хоёр аматай централка буу хагдан соо хэбтэбэ. Тухайлхада буугаа абаха забдагүй гүйшэhэн хэбэртэй.

— Тэрэ уулыншни «эзэн-сабдаг» хааханууp үнгэрөө hэм?—гэжэ залуу хүбүүн шоглон татан асууба.

Үбгэн ангуушан дураа гутанги буугаа абажа аршасагаагаад:

— Эндэхэнэ hэн,— гэжэ заажа үгэбэ. Залуушуулай ошожо шэртэн харахада, эндэ тэндэ, холо харайhан мүр хонхойжо байба.

— Эрхэтэ таабай! Эндэтнай моринойшье бэшэ, hалаа туруутанай томохон мүр байнал.

— Юун шүдхэрөө хэлэнэд бэ! Эмээл морин дээрээ хүнэй урагшаа үгсын hуухые обёорoo бэлэйб,— гэмэ мүнөө үбгэн этигэжэ ядаhаар ошожо харамсаараа;—Гайха тагна шамай! Үнэхөөрөө хандагайнхи ха юм! Ягаа жэгтэй юм! Байза, байза... Тэрэ хэридэ намаг дээгүүр хүшэгэ шэнгеэр жэгдэ мана тооhо татаад байгаа hэн. Тиигээшье hаа эндэ ямархан ааб? — гээд доошоо хараад, дуугай зогсоно. Үбгэнэй hанаа сэдьхэл хоёр тээшээ хубааржа эхилбэшье hаа, хуушанайнь үлэгдэлэй хурхаг, үшөөшье хойшогүй хогнорногүй.

— Эрхэтэ таабай! Хаана «түс» гэhэн абяан гараа hэм? Тэндэ хүрэжэ лаблаа hаа нэгэ ухаан байна.

— Багсаахада холошье бэшэ гү гэжэ тухайлнам, — гээд үндэр уулын хаяагаар баруун зүг барлаад алхална. Харгыша болоод урда ябаhан үбгэн модорхуу газараар ябаhаар гэнтэ гэшхэдэл дээрээ зог татан сухаряад:

— Тэндэ юун бэ?!

Залуушуулай урагшаа даб гэжэ ухамидан гэтэхэдэнь, баабгай дүрбэн хүл дээрээ бодохо тэнхээгүй, тархяараа газар хадхаад унтажа байба. Залуу хүбүүн үбгэнэй гарhаа буунь hуга татан абажа, hомыень шалгажа үзөөд, модо халхалан бэеэ нюужа дүтэлэн ороод, буугайнгаа оньhо дарахын тэндэ, арьятан харахалан унабашье hаа, хүлнүүдээ хайран тиирэн хэбтэбэ.

— Эрхэтэ таабай! Ерэжэ харагты. Хулгайшаншни гү, али бэшэ гү? — гэжэ залуу хүбүүн энеэбхилэн байба. Тэдэнэрэй дүтэлэн орожо лаблан харахада, баабгайhаа холошье бэшэ, ханшараа хахаршаhан томоhоо томо хандагай hорд гэхэ амитайхан хэбтэбэ.

Ёо, гайха тагна! Хүбшэ тайгын хоёр хүсэтэн яаба гээшэб! — гэжэ үбгэн ангуушан гайхашаа баран байба.

Ямар шалтагаан дээрэhээ имэ hонирхолтой ушар тохёолдобо ааб гэжэ шалгажа үзэхэдэнь, дүтэхэн байгаа бүгсэгэр бүдүүн хуhанай холтоhон шолборонхой, тэндэ шуhанай сараа үзэгдэбэ. Баабгайн сохо соо сохюулаад, ураг тархинь бултайжа байба.

— Мэдэгдэжэл байна. Эндэ буха ехэ тулалдаан болоод үнгэрөө байна, — гэжэ залуу тракторист баримталба.

— Хэлсээ юу байхаб! Тухайлхада хандагайн нюрган дээрэ аhаад ябаhан баабгай, энэ хотогой хуhан доогуур тэрэнэй шуумар түргөөр шурган харайхатай тэндэ, духаяа бара сохюулаад унахадаа, багса бажуhан hабараараа ханшарынь хаха татаад халишаhан байбалтай, — гэжэ үбгэн тайлбарилба.

— Зүб даа, зүб! Бүгсэгэр хуhан амиды гэршэ!

— Тэрэшье тэрэ гэлэй. Теэд хоёр метр шахуутай бэе дээрэ, энэ маяа хүлтэй арьяатан хайшан гээд нюргандань аhаха болобоб? Тэрэл асуудал минии толгойе гайхуулна, — гэжэ Эрхэтэ үбгэн ээрэншэбэ.

— Минии hанахада, хандагайн хэбтэлгэ дээрэнь аhажа болоо. Имэ ушарай тухай ном дээрэ уншаhанаа hананам, — гэжэ залуу хүбүүн хөөрэбэ.

— Лаб тиигээ байна, hаял hанаандам оробо. Модон дээрэ бэеэ нюугаад hууhан шэлүүhэн гүрөөhэнэй дүтэлхэлөөр, гэнтэ hүрэн гэхэдээ, нюрган дээрэнь буушаhан юм, — гэжэ нэгэ ангуушан хараhанаа хөөрөө hэн. Тэрэшэлэн баабгай тиигэжэшье болоо байна, — гэжэ хүхин хөөрэн байhаар,—хазаар моритой хүн ябаба гэhэмни, гахайем хулгайлааша энэ шолмо хандагай асалаад hууhан байба ха юм,— гэжэ үбгэн сухалдан байба.

— Уула хабсагайн «эзэн-сабдаг» hалхи татаад үнгэршөө гэhэнтнай, гэнтэ баабгайгаар хубилшаба гү даа,—гэжэ трактористнууд Эрхэтэ үбгэниие наада барин, эльгэнэйнгээ эгшэтэр энеэлдэбэ.

— Тиигэбэ ха юм, залуушуулни миниигээ алдуу эндүүе зүб тэмдэглэбэ. Эрэ хүн эндүүрхэ, эмээлтэ морин бүдэрхэ юм гэжэ хэлсэгшэ. Онохо үсөөн, алдаха олон юм. Тэрэнhээ үльгэртэй би, би... Зэш! Үбгэрхэ наhан өөрынгөө хуулиие абажал ерэбэ, — гээд hанаа алдан, уула хабсагай тээшэ хилам гэжэ хараад, анханай барга бүдүүлиг сагта энээн өөдэ хэды дахин махажа, гуталайнгаа улые яhала элээhэн хүн байнаб! Хэрбээ энэ залуушуулай намайе эндэ асаржа нюдэндэм харуулаагүй hаа юугээр дүүрэхэ hэм!

Хүн зоной дунда элдэб зэрэб үгэ тараажа, hүүлдэнь элиг наадан болоод hалаха байгааб. Таагдашагүй таабариимни тайлбари одоо даа задарба гээшэ,—гэжэ Эрхэтэ үбгэнэй нюдыень халхалжа ябаhан «бог-hаг» хойшогүй хогнорон хууран, нюдэнүүдынь яларан ошотобо.

А. ШАДАЕВ.

УЛААН-ҮДЭ—МУХАР-ШЭБЭ

Улаан-Үдэ — Мухар-Шэбэр хоёрой хоорондо Улаан-Үдын локомотиво-вагонно заводой «Локомотив» гэжэ hайн дуранай спортивна бүлгэмэй бүлэг санашад агитационно аяншалга хэбэ. Аяншалгада модошо дархан Константин Ковалев, технолог Татьяна Беляева, лаборант Эльза Радионова, слесарь электрик Борис Шагдаров, лаборант Зоя Латфулина, слесарь Владимир Трунев гэгшэд заводой комсомолой комитедэй даалгабаряар 7 үдэрэй туршада ябаа.

Аяншалгада хабаадагшад замда ябаха зуураа колхоз, совхозуудта хүрэжэ, hунгалтын үдэр тухай, hунгуулиин Дүрим тухай, заводойнгоо түрүү хүнүүд тухай болон бусад асуудалаар хөөрэлдөө үнгэргэhэн байна.

Агитационно аяншалгада хабаадагшад Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Путь Ленина», «Знамя Ленина» колхозуудаар, Калиновка, Дээдэ Сутай, Нарhата тосхонуудаар, «Эрдэм» совхозой хоёрдохи, гурбадахи отделенинүүдээр, Ник... холо, Харашэбэ... даар ябажа, Му... «Коммунизм» ко... Эдэ колхоз, совхоз... hаа гадуур мал а... ра, гүүртэнүүдтэ... рэлдөө хэhэн бай...

— Ябаhан лэ ... маниие тон бая... тажа, хэhэн хөө... ехэ анхаралтайга... гэжэ агитбригады... нүхэр Шагдаров...

В. Мулл...

КУЛЬТУРНА АЖАБАЙДАЛАЙ ХРОНИКО

hУРГУУЛИИНХИДАЙ КОНЦЕРТ

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (Ноёхон) 2-дохи отделениин клуб соо эндэхи 8 жэлэй hургуулиин багшанар болон hурагшад hонирхолтой наада харуулба. Концертын урда тээ Ноёхоной сельсоведэй түрүүлэгшэ Д. Б. Улымжиева hунгуулиин дүрим тухай лекци уншаhан байна.

Эндэ табигдаhан зүжэгэй hүүлээр hурагшад ород, буряад дуунуудые дуулаа, хатар танца наадаа.

С. Биликтуев.

МЕДИЦИНЫН КИНОЖУРНАЛ

Мухар-Шэбэрэй Барай «Знамя Ленина» колхоздо Улаан-Үдэhөө медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ, медицинскэ хэдэн киножурнал харуулба, Журнал дотор элдэб үбшэн тухай, үйлэдбэриин гимнастика тухай тон туhатай зүйлнүүд харуулагдаhан байха юм.

Нютагай үбгэд, хүгшэд, мүн залуушуул тэрэниие хаража ехэ hонирхоо. Тиихэдээ тэдэ үбшэнhөө бэеэ яажа аршалха, бэе махабадайнгаа тамир хайшан гэжэ бэхижүүлхэ тухай харагшад hайса мэдэжэ абаа.

Б. Цыренов.

Эдир санашадай мүрыс...

Эдир санашадай мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодо hаяхан үнгэргэгдэбэ. Тэндэ республикын үйлэдбэриин бүхы управленинүүдhээ, мүн городой районуудhаа туд бүридөө табан хүнтэй команда суглараа. Тэдэнэр хоёр үдэрэй туршада мүрысөө.

Городой командануудай дундаhаа Советскэ районой команда түрүү hуури эзэлбэ. Хүдөөгэй командануудай дундаhаа мүрысөөндэ 3 жэл удаагаар түрүү hу... Түнхэнэй команда...

Туд бүриин түрү... лэлгэдэ эдир са... букин (Загарай)... ев (Советскэ рай... Бандеев (Түнхэн)... Пиноев (Кабанск)... хим үрэ дүн хар...

Мүрысөөндэ ... бүхы эдиршүүл ... спортивна разряд...

Илагша команд... түрүү hуури эзэл... жуулгын кубок ... рюулагдаа.

ЭЛДЭБ hОНИ...

КУКУРУЗАhАА БУЙЛУУЛАГДАhАН МЁД

Кукурузын сироп зүгын мёд шэнги амтатай, хоол болостой продукт юм.

Кукурузын сироп Молдавиин Бендерскэ консервын заводто буйлуулагдадаг юм. Кукурузаhаа буйлуулагдаhан 500 мянган баанха мёд предприятиин конвейерhээ гараад байна.

ПЛАСТМАССААР БҮТЭЭГДЭhЭН ГЭР

Хонишодой ажал хүдэлмэри бэрхэтэй, hанаа зоборитой ажал гээшэ. Тэрэ hүрэг ... лэ бүхэли жэлэй т... жэ ябадаг. Онд... нүүхэ бүридөө ... гөө байдаг гэрые ... юм. Тэрэниие т... лаад, мориндо та... дахин түргэнөөр ... шэнь бэлэн бэшэ ... hээ пластмассын ... лэлгын институд... хонишодто туhала... урдынхида орходо... ариг сэбэрые сахи... да таарамжатай ю...

ХАЛААХАЙ

Шубуун ...

Таhархай hуурин. Нэрэдээ таарама холо бэшэ, Улаан-Үдэ хотоhоо зүүлжээ 20-ёод модоной хараанда оршодог город шадарай тосхон, гүрэнэй электролиниhээ элшэ хэрэглэдэг түбхинэhэн сэлеэн юм hэн. Тиин мүнөө ёhотойл таhархай гэмэ, харанхы, зүдэрүү газар болонхой.

Тэндэ ажаhуудаг Эрхирэгэй совхозой 1-дэхи отделениин 2-дохи бригадын хори гаран үрхэтэ айл нёдондо хабарлаа хойшо хэды тухай шубуун дэн, лушан зартагай дүргөө гээшэб? Хашалан болоходо керосин олохонь бэрхэ: тэрэниие городhоо бэшэ дүтэ худалданагүй, тэндэhээ асарха гэхэдэ «уу, галай аюул болуужан, hуулгахагүйб» гэжэ автобусой жолоошон гасаха. Халаг даа, нёдондо энэ хирэдэ телевизор хаража, радиоприемнигоо шагнажа, городойхинhоо дутуугүй яларжа hууhан зон аад, үдэшынгөө хоол тэмтэржэ хэдэг, үбэлэй ута hүниие унтаридаа баража ядадаг ядарhан хүнүүд болоод байнабди. Энээнhээ уламжалан таhархайнхидай таарамжагүй байдал дурдаха болобол, сай, дабhанай түлөө ондоо тээшээ hалирхаш. Эхин hургуулида hурадаг 11 ухибүүднай багша Роза Минжуровнатаяа үглөө бүри Нарин Шэбэр ябагалжа, ошохо ерэхэдээ 8 километр махана. Радиогүй, дүлии hэн хадаа, тээсхэнэй түргэн хүйтэндэ хэшээлэй болюул... дэнгүй, багашуул... дэтэрөө даараhа... хозоймнай хүтэ... угайдхадаа, hур... бүүд тухай hана... ядаг гээшэб?

Тинтэрээл hаа... моор юрын тоос... hархайда шэбээ... зариман бодожо... мэ бэшэ. Жолоо... шнев hалхи бор... лог, хүдөөгэй х... хёод, hаалиин г... гүйгөөр бурдууг... шэн Минжур Б... ев, бэрхэ шахам... ран наhатай пен... Золотухин hаал... хүдэлдэг, мүн ... дэлмэришэн Ба... толгой үхэртэ м... рэдэг гэхэ мэтэ... лоо hаа олон.

Тиибэшье аж... hуудалда ушар... нуудые усадха... гэнтэ бэшэ хэг... нютагай Совет,... хозой дирекци,... зээ бодотоор ха...

М. Цыб...
Ц. Д. Дор...
М. Ц...
Ц. Ц...
почтальон ...

Хилэн саанаа

Хитад Пакистан хоёрой коммюнике

ПЕКИН, мартын 4. (ТАСС). Хитад Пакистан хоёрой хилэ тухай хэлсээнэй баталагдаhантай дашарамдуулан, Хитадай Арадай Республикын болон Пакистанай Республикын правительствануд хамтын коммюнике мүнөөдэр эндэ тунхаглаба. Хилэ тухай хэлсээ баталhан ябадал хадаа Хитад Пакистан хоёрой хани ёhоной ба хүршэ гүрэнүүдэй hайн харилсаа холбооной бэхижэхэ, хүгжэхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай гэжэ хоёр талаhаа найдаhан тухайгаа мэдүүлнэ.

Инди Хитад хоёрой хилэ тухай арсалдаае Хитад Инди хоёрой өөhэд хоорондоо сэхэ хэлсээ хэжэ, зүбтэй зүйтэйгөөр ба амгалан ёhоор шиидхэгдэхэ байhанда найдаhан тухайгаа хоёр гүрэнүүдэй правительстванууд тэрэ коммюнике соогоо мэдүүлнэ. Хитад Инди хоёрой хилэ тухай асуудалые хэлсээ хэжэ, амгалан ёhоор шиидхэхээр шиидэнги байhан тухайгаа Хитадай правительство дахинаа мэдүүлнэ.

„Халуун“ угтамжа

КАРАКАС, мартын 2. (ТАСС). Бразили «Ансоатеги» гэжэ судные Венесуэлын правительствада бусааба. Зоримгой тамаралга хэhэн патриодууд Бразилида үлөөд, судным экипаж эхэ орондоо бусажа ерэбэ. Тэдэниие «халуун» угтамжа хүлеэжэ байба. Венесуэлын правительство экипажайнь 10 гэшүүдые арестовалаад, бэшэ хүнүүдыень хүн зонтой бү уулзагты хэhэн хорилго хэбэ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной мартын 6.

Великобританиин компартиин мэдүүлгэ

ЛОНДОН, мартын 4. (ТАСС). Нютагай алба налогой эрид ехэ болоhондонь hанаагаа зобоhон тухайгаа Великобританиин коммунис партиин политическэ комитет мэдүүлгэ тунхаглаба.

Нютагай захиргаанай органуудта үгтэдэг мүнгэн тэдхэмжые ходо хороожо байдаг правительствын политикаhаа боложо, нютагай налог ехэ болоно гэжэ политическэ комитет тэмдэглэнэ. Баяшуулhаа ехээр нютагай налог түлэдэг хүдэлмэришэн антида, дунда буржуазида эсэргүүгээр энэ политика шэглүүлэгдэнхэй. Пенсионернүүдэй болон хүлhэ салин багаар абадаг хүдэлмэришэдэй байдал энээнhээ илангаяа хүндэ хүшэр боложо байна.

Гэгээрэлдэ, элүүрые хамгаалгада болон бусад шухала юумэнүүдтэ гаргашалагдаха нютагай захиргаанда хэрэгтэй мүнгэн тэдхэмжые правительство ехэ болгохо ёhотой гэжэ тэрэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Нютаг нютагай гаргашануудые түлэхын тулада промышленнигууд, наймаашад ба баяшуулай мүнгэ ехээр оруулдаг болохо хуули гаргахые компарти эрилтэ табина.

Алжирай городуудаар ябаhан лэ газарта колонизаторнуудай үлөөhэн муу муухай хойшолонгууд эли харагдадаг. Үгытэй ядуу байдалhаа гарахын тулада Алжирай арад ехээр ажаллаха ёhотой болоно.

Олзо бэдэржэ, хүдөө тосхонуудhаа нииислэл хото ерэhэн үгытэйшүүл Алжир, городой захада «байрануудаа» түхеэржэ байдаг. Сан түмэрөөр, эбдэрхэй хайрсагуудай хабтагайгаар хабсаргаhан балгааhануудыень эндэ бидонвилль гэжэ нэрлэдэг юм. Тиимэ муу байрада байгшадые hайн гэрнүүдтэй болгохо гээшэ революцинн табиhан зорилгонуудай нэгэнниинь. Зураг дээрэ: Алжиртахи бидонвилль.

ТАСС-ай фотохронико.

Индиин правительствада уряа

ДЕЛИ, мартын 4. (ТАСС). Онсо байдалай хуулиин ёhоор арестовалагдаhан Индиин компартиин гэшүүдые сүлөөлхые «Нью Эйдж» гэжэ недели бүри гарадаг журнал правительствые уряална. 200 шахуу коммунистнуудые сүлөөлөөшье hаань, 750 гаран компартиин, профсоюзуудай болон таряашадай олониитын организацинуудай элитэ ажал ябуулагшад түрмэнүүдтэ хаагдажа байhан занлаа гэжэ тэрэ статья соо хэлэгдэнэ. Тэдэнэй дунда парламентын арбан депутадууд бии.

Хархис үзэлтэй наймаашад өөhэдынгөө дурагүй хүнүүдтэй хагасахын тулада, орон доторхи улам бэхижэжэ байгаа профсоюзна хүдэлөөе hуладуулхын тулада, «арестовалагдаха ёhотой» профсоюзуудай гэшүүдэй списогүүдые табижа, полицида үгэдэг болонхой гэжэ статья соо заагдана.

Сүүлээлэнгүйгөөр, мүшхэлгэдэ оронгүйгөөр миин лэ түрмэдэ хаагдаад байhан коммунистнуудай хэрэгүүдые энэ дарыдаа хаража үзэхые тэрэ журнал түбэй правительствые уряална.

18 гүрэнүүдэй комитедтэ

ЖЕНЕВЭ, мартын 4. (ТАСС). Мүнөөдэр Нацинуудай ордон соо буу зэбсэг хуряаха асуудал тушаа хэлсээ хэжэ байhан 18 гүрэнүүдэй Комитедэй заседани Бразилиин түлөөлэгшэ де Мело-Франко гэгшын хүтэлбэри доро болобо.

Энэ асуудалые хэлсэхээр түсэблэгдөө юм гэжэ США-гай түлөөлэгшэ У. Фостерой Комитедэй түрүүлэгшэнэрэй үмэнэhөө мартын 1-дэ мэдүүлhэн хадань, ядерна зэбсэг туршалгые хорихо тушаа асуудал мүнөөдэрэй заседани дээрэ хэлсэгдэхэ ааб за гэжэ эндэ тухайлна. Энэ заседаниин юуншье тухай хэлсэhыень хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ дамжуулхагүй гэhэн шиидхэбэри Комитет гаргаhан байна.

Буу зэбсэг хуряаха тухай хэлсээ хэжэ байhан 18 гүрэнүүдэй ээлжээтэ пленарна заседани мартын зургаанда болохо.

Мартиникэдэ патриодуудые арестовалhаар

ПАРИЖ, мартын 2. (ТАСС). «Юманите» газетын мэдээсэhэн ёhоор, Мартиникэ арал дээрэ колониальна журам үгы хэхын түлөө ябуулга хэжэ байдаг залуушуулай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон эдэбхитэ ажал ябуулагшадые баhа арестовалба. Тэдэнтэй хамта Мартиникын коммунис партиин Центральна Комитедэй гэшүүн, коммунис залуушуулай Союзай генеральна секретарь Ги Дюффон арестовалагдаба. Колониализмда эсэргүү хүдэлөөндэ хабаадалсадаг дүрбэн ажал ябуулагшадтай хамта февраль соо арестовалагдаhан доктор Анри Пье үлэсхэлэн байдал мүнөөдэр соносхобо.

Демократическа организацинуудай буруушаалгын митинг үнгэргэхэ гэхэдэнь, тэндэхи префект хориhон байна.

Орон дотор забастовкын хүдэлөөн үргэнөөр ябуулагдана: 40.000 ажалшад—заводуудай болон архи гаргадаг предприятинуудай хүдэлмэришэд бүхэли долоон хоног соо забастовко хэжэ байна. Мартиникын урда зүгтэ заводууд оройдоо хүдэлмэрилхэеэ болинхой.

Редакто...
Ц. Ц...

Манай адрес, телеф...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Лен...
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. ред... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жиз... —24-74, сельского хозяйства—47-59, советско... и культуры, литературы и искусства—34-05, пр... транспорта, информации—35-14, писем и рабсе... отдел переводов и корректорская—35-05, бух... Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министер... Бурятской АССР.
Н00366.